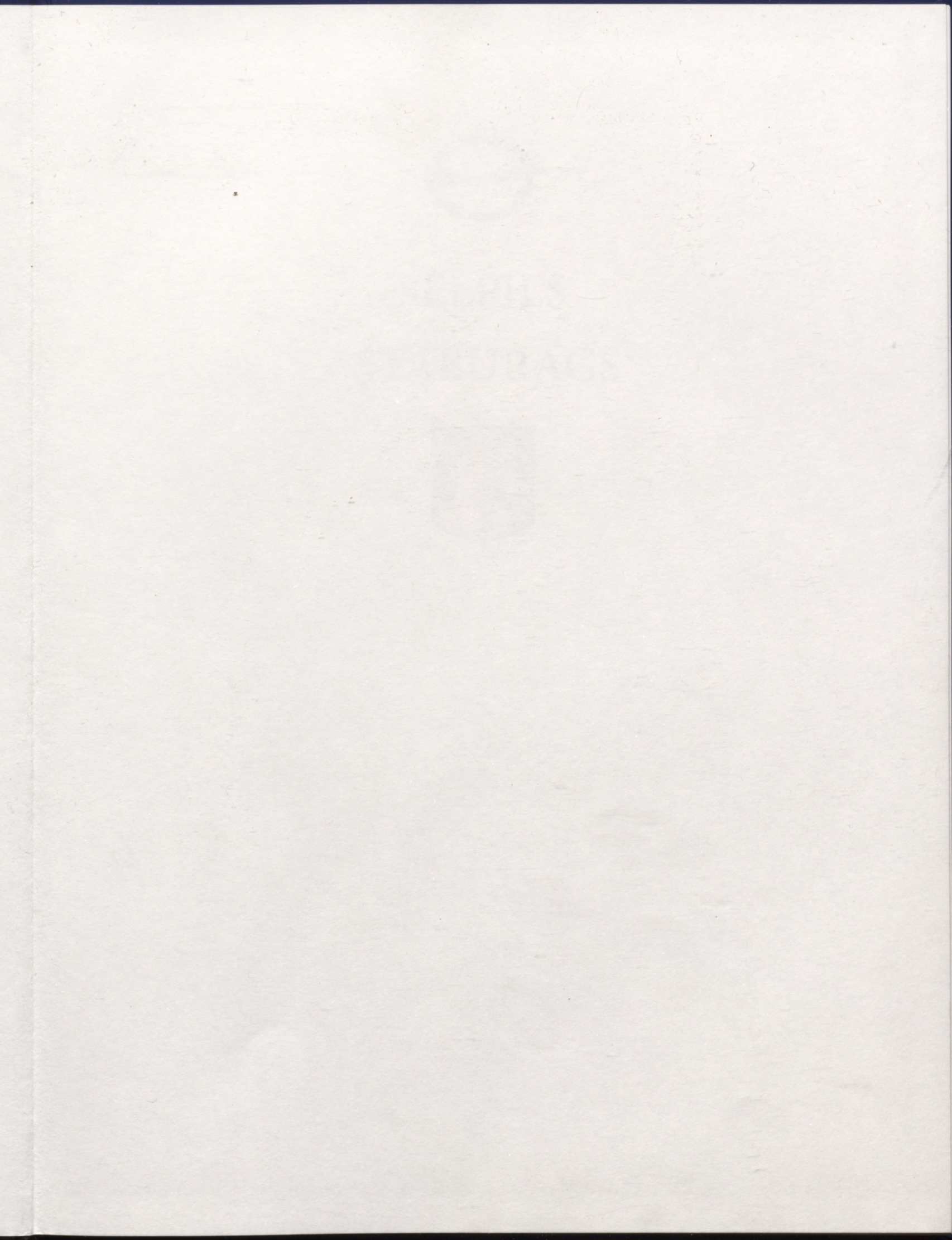

SĒLPILS 800

SĒLPILS
STABURAGS

2008-6
200

L
9

SĒLPILS 800

1208 – 2008

Castrum Selonum (1208) • Castrum Selen (1254) •
Castrum in Zelsonia (1373) • Seelborch (1433) • Seelburg (1555) •
Seelburgk (1559) • Seeleburgk (1592) • Seleborgs slatt (1702) •
Selburg • Sehpils • Selepeļ • Zembork • Zeļburg •
Sērpils • Sēlpils • Sēlpils • Sēlpils - Staburags

Sēlpils pagasta padome
Staburaga pagasta padome

UDK 908(474.3)
Za 340

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

0308104465

Grāmatas sastādītāji
ALBERTS ZARĀNS
ARVĪDS VĪTOLS
JĀNIS BITE

Redaktore ANIJA BRICE
Mākslinieks ARVĪDS VĪTOLS

Grāmatā ievietotas
Alberta Zarāna fotogrāfijas
Aivara Bites fotogrāfijas
Gata Baloža aerofoto
Elitas Upītes fotogrāfijas
Sēlpils pagasta pašvaldības fotoarhīva materiāli
Staburaga pagasta pašvaldības fotoarhīva materiāli
Apsalonu ģimenes fotoarhīva materiāli
Vītolu ģimenes fotoarhīva materiāli

Grāmatas izdošanu atbalstījuši:
biedrība "Daugavas savienība"

Latvijas Republikas 9.Saeimas deputāts Leopolds Ozoliņš
Sēlpils pagasta kultūras darba organizatore Anita Gerasimova
Staburaga pagasta padomes priekšsēdētāja Aina Ķīse
Ģeogrāfijas zinātņu doktors Uldis Švēde
SIA "Velmaraiši" (Staburaga pagasts)
SIA "Mikor" (Jēkabpils)

Sēlpils novads kopš tāltāliem laikiem ir daudzināts sava krāšņuma dēļ – ceļotāju skatam pavērās Daugavas ieleja, tās stāvie dolomīta klinšu krasti. Staburaga klints, Liepavots, Vīgantes parks, Sēlpils pilsdrupas bija pazīstamākās vietas Latvijā – dabas, vēstures un kultūras pērles. Pļaviņu HES ūdenskrātuve izmainījusi Daugavas tecējumu, upes krastu ainavu. Zudušas daudzās krāces, nedzirdam vairs plostnieku sasaukšanos. Staburaga klints, Vīgantes skanīgā estrāde, Sēlpils senvietas dus ūdeņu ieskāvējumā.

Lai gan zudušas daudzas senvietas, arī kādreiz varenā Sēlpils pils un senā pilsēta upes krastmalā, Daugava sēlpiliešiem un staburadziešiem nav tikai upe ar skaistiem ličiem, putnu čalām un citu krāšņumu. Tā bija, ir un būs Latvijas un tās tautas vēsture ar sāpīgiem, priecīgiem, ievērojamiem notikumiem.

Sēlpilī un Staburagā bagāts tautas kultūras mantojums, kuru glabā sēlpiliešu paaudzes. Var novilkt robežas, taču cilvēka prāts un gars tās pārvarēs. Mēs, Daugavas krasta ļaudis, esam saistīti nesaraujamām saitēm, kuras 800 gados nav spējusi pārcirst neviena vara.

Ļaudis likteņupes tuvumā ir dzīvojuši un dzīvos gadu simteņiem. Viņi čakli strādā nākotnes vārdā, jo nav nekur tik jauki kā Sēlpils novadā, Daugavas krastā.

Šī grāmata ir ieskats Sēlpils novada astoņsimts gadu ritējumā – no senatnes uz tagadni un nākotni.

Aina Kīse
Aizkraukles rajona Staburaga pagasta
padomes priekšsēdētāja

Jānis Bite
Jēkabpils rajona Sēlpils pagasta
padomes priekšsēdētājs

SĒLPILIJ

Sēlpils pagasta himna

Zinaidas Auziņas vārdi
Gunāra Freidenfelda mūzika

Auļo vēju kumeļš no Daugavas puses,
Pierimst Spietiņu priedēs – piemiņai šalc.
Lido pāri ezeru zilajām acīm,
Pazūd tīreļa salās brāzmaini stalts.

Gadu simtiem nes viļņus Daugava jūrai.
Dziļie ūdeņi Sēlpils krastus glauž.
Gadu simtiem teiku paklājā auž.

Baltie ceļi tālumā vedīs,
Zaļie Sēlijas lauki atpakaļ sauks.
Vienmēr kopā, vienmēr kopā
Dziesma Sēlijas ļaudis sauks!

Stāstiet, mātes, meitām sendienu teikas,
Nedriks pagātne ikdienā zust.
Māciet, tēvi, dēliem izkopts dziesmu,
Sviedru sūrumu strādājot just.

Baltie ceļi tālumā vedīs,
Zaļie Sēlijas lauki atpakaļ sauks.
Vienmēr kopā, vienmēr kopā
Dziesma Sēlijas ļaudis sauks!

Pirmatskaņojums 2008. gada 16. augustā Sēlpils senās pilsētas vietā.
Izpildītāji – jauktais koris "Sēlpils".

SĒLPILĪ

Zinaida Auziņa

Gunars Freidenfelds

Handwritten musical notation for the first system, featuring a treble and bass staff with notes and chords. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The lyrics "Aulgo" are written at the end of the first staff.

Handwritten musical notation for the second system, featuring a treble and bass staff with notes and chords. The lyrics "rējn kumelīko Daugavas puses, pierinst Spētiņu brīdēs, pūmuņai šale. Lido" are written below the staff.

Handwritten musical notation for the third system, featuring a treble and bass staff with notes and chords. The lyrics "pāri ezeru zi-lajām a-cīm, pazūd tīrēka salas brāzmaiņi staltē. Gradu" are written below the staff.

Handwritten musical notation for the fourth system, featuring a treble and bass staff with notes and chords. The lyrics "sintūm nerviņus Daugava jūrai, dziļi ū-deņi Sēlpils krastu glauzē. Gradu" are written below the staff.

Handwritten musical notation for the fifth system, featuring a treble and bass staff with notes and chords. The lyrics "sintūm Sē-lijas laudiņ senas atūnām teiku pa-klājā auz. Baltci" are written below the staff.

STABURAGS

Staburaga pagasta himna

Jāņa Vasarieša, Vladimira Kaijaka vārdi
Jāņa Vasarieša mūzika

Kur "Dieva auss" klausās,
Kā tuvi un tāli
Skan Māmuļas Daugavas balss,
Tur Staburags dzelmē
Dus klusi un rāmi,
Un pāri tam ūdeņi šalc.

Bet atnāks reiz diena,
Kad Staburags celsies
Iz dzelmes kā apburta pils,
Kad Daugavas viļņi
Pie kājām velsies,
Un lepni tas stāvēs kā klints.

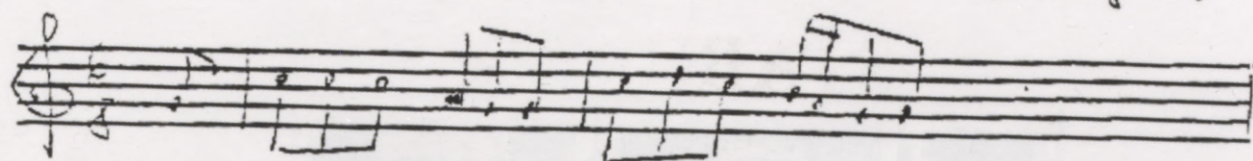
Bet Vīgantes parkā
No senseniem laikiem
Vēl Daugavas lilijas zied ...
Ik nestundā bargā
Mūs Daugava sargā,
Tās viļņi gan bango, gan dzied.

Lai Staburags celtos
Un spēku mēs smeltos,
Ir pašiem reiz jāceļas mums,
Un jāstāv kā klintij,
Kā sentēvu ģintij,
Kam pāri bargs debesu jums.

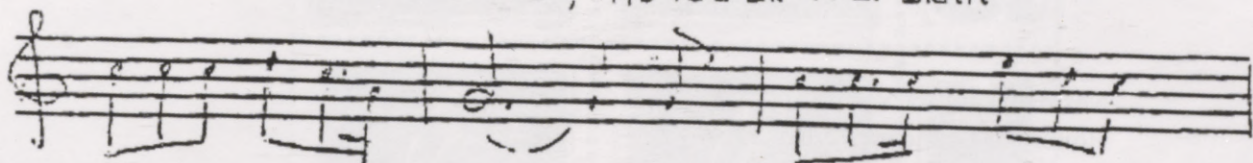
Pirmatskaņojums 2007. gada 18. novembrī Vīgantē, Staburagā.
Izpildītāji – Silvija Silava.

Staburags.

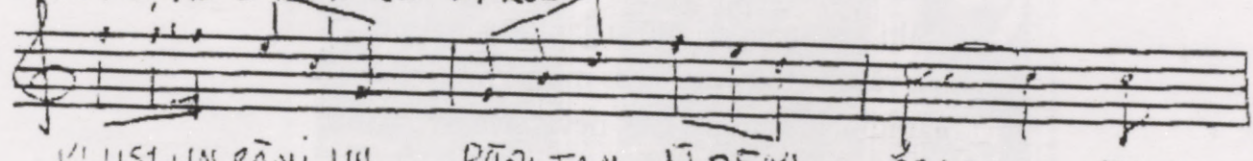
Māra Vasiņeča mūz.
un vārds (arī
V. Kaijaka)

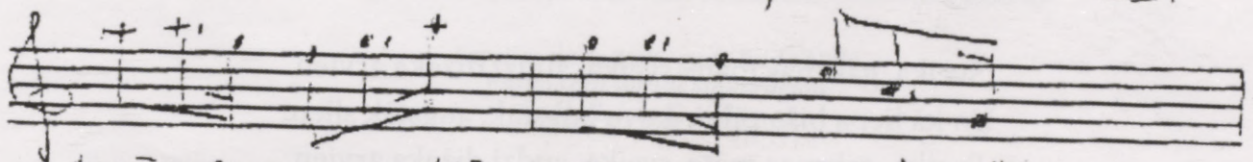
KUR DIEVA AUŠS KLAISĀS, KĀD TUVI UN TĀLI SKAN

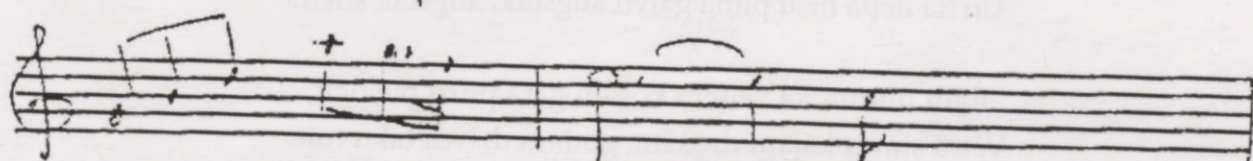
MĀMULAS DAUGAVAS BALSS, TUR STABURAGS DZELMĒ DUS

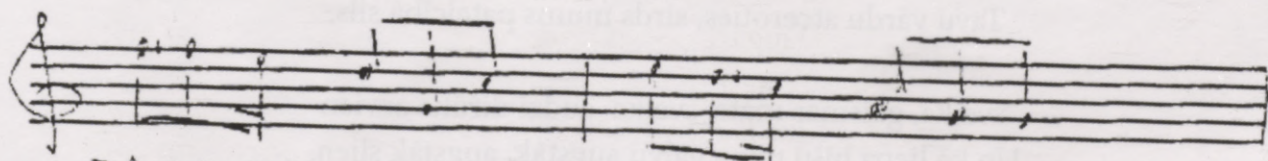
KLUST UN RĀMI UN PĀRĪ TAM LĪDEVI ŠALC. BET

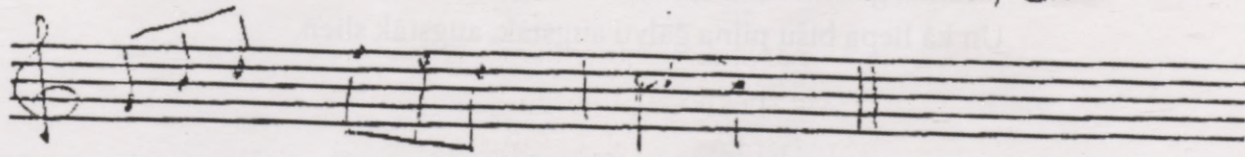
ATNĀKS REIZ DIENA, KĀD STABURAGS CELSĪES IZ:

DZELMES KRĀPBURTĀ PILS, UN

DAUGAVAS VILNI DIE KĀTĀM TAM VELSĪES, UN

LEPNI TAS STĀVĒS KĀ KĀINTS

Sēlpils skolas himna

Nezināma autora vārdi
Honoratas Grandānes mūzika

Silti sumināta esi mūsu gara gaismas pils.
Tavu vārdu atceroties sirds mums pateicībā sils.
Māmuliņa tu mums īsta, nevis sīva, sveša māt
Māki mācīt, māki vadīt, māki mīļi mudināt.

Sveika, gaismas māte, sveika, audzi dižāka arvien
Un kā liepa bišu pilna galvu augstāk, augstāk slien.
Sveika, gaismas māte, sveika, audzi dižāka arvien
Un kā liepa bišu pilna galvu augstāk, augstāk slien.

Rādi mums, kā veltēm košām gara pūru pielocīt,
Vētrā stāvēt kājām drošām, godam dzīves taku mīt.
Silti sumināta esi mūsu gara gaismas pils.
Tavu vārdu atceroties, sirds mums pateicībā sils.

Sveika, gaismas māte, sveika, audzi dižāka arvien
Un kā liepa bišu pilna galvu augstāk, augstāk slien.
Sveika, gaismas māte, sveika, audzi dižāka arvien
Un kā liepa bišu pilna galvu augstāk, augstāk slien.

Pirmatskaņojums 2008. gada 31. maijā Sēlpils pamatskolā.
Izpildītāji – Sēlpils pamatskolas pedagogi un skolēni.

Latvijas pasts 2006. gadā laida klajā
pastmarku veltītu Staburagam
(māksliniece E. Viliāma)

Gadsimtu ritējumā

Pirmie iedzīvotāji mūsdienu Baltijas valstu teritorijās apmetās pēc ledus aikmeta beigām. Apmēram pirms 14000 gadiem ledājs sāka atkāpties no šīm teritorijām. Tam pa pēdām nāca nelielas mednieku grupas, kas sekoja ziemeļbriežiem, iespējams, arī pēdējiem mamutiem. Ziemeļbriežu gaļu cilvēki lietoja uzturā, ādu izmantoja apģērba un apavu darināšanai un sliežu pārsegšanai, ragus un kaulus – darbarīku un sadzīves priekšmetu izgatavošanai.

Sēļu Zvejnieku kapulaukā apbedītas sievietes un vīrieša skulpturāls portrets

Senākās cilvēku apmetnes Baltijā konstatētas tagadējās Lietuvas teritorijā (Eiguļos, Puvočos, Viļņā), 9. gadu tūkstoši priekš Kristus, un arī Latvijā – Sēlpilī un Salaspils Laukskolā. Baltijas iedzīvotājiem nepieciešamo iztiku gandrīz līdz pat akmens laikmeta beigām nodrošināja medības, zveja un barības augu vākšana. Mainoties klimatiskajiem apstākļiem, uzlabojās cilvēku sadzīve. Ceturtajā gadu tūk-

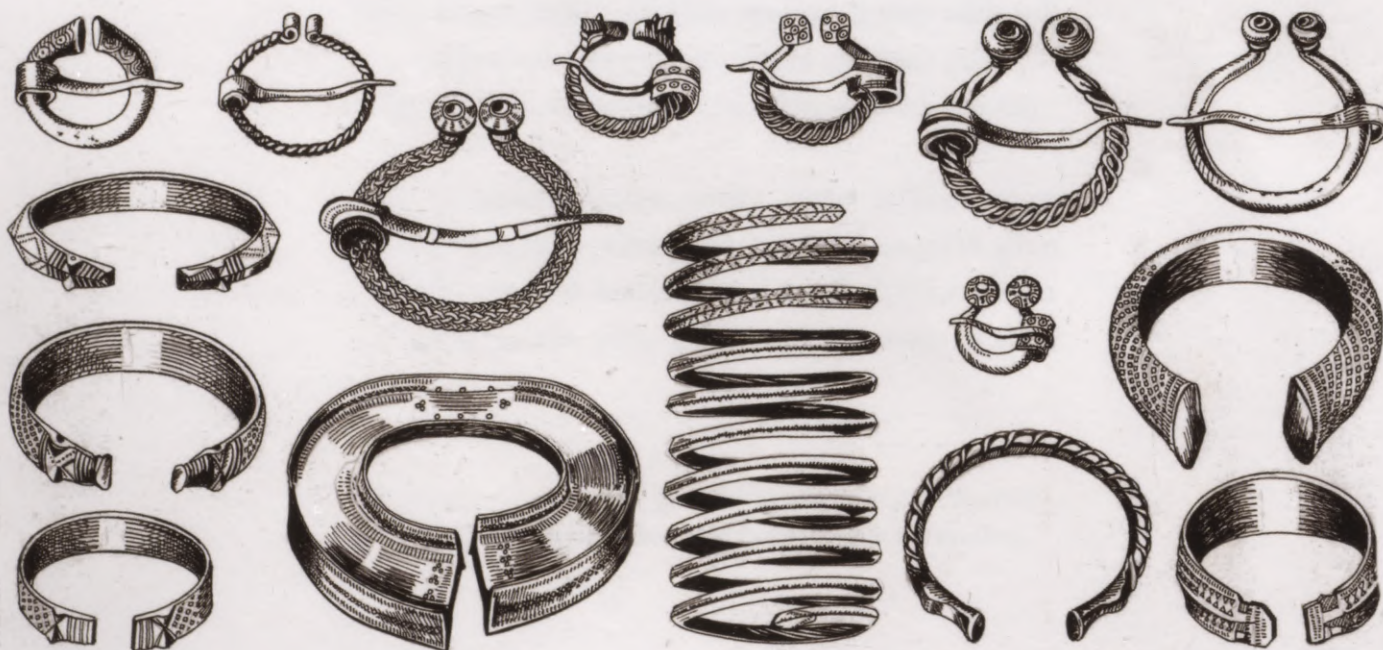
stotī priekš Kristus parādījās keramikas priekšmeti, vēlākos gadu tūkstošos – dzelzs darbarīki. Attīstījās zemkopība, lopkopība, tirdzniecība.

Jēkabpils rajonā ir uzskaitītas 110 senvietas – no tām 22 atrodas Sēlpils pagastā, sešas senkapu vietas atrodas Staburaga pagastā. Arheoloģu Elvīras Šņores un Annas Zariņas vadītie izrakumi snieguši ziņas, ka cilvēki te dzīvojuši jau 9. gadu tūkstoši pirms Kristus. Sākot ar 1. gadu tūkstošu pēc Kristus tiek konstatēti kultūrlāņi ar sēļiem raksturīgiem atrodumiem. Daudzi valodnieki uzskata, ka sēļu nosaukuma izcelsme saistāma ar ūdens tecēšanu. Vēsturnieks Konstantīns Karulis vārdā “Sēlija” saskatījis saikni ar pirmsindoeiropiešu vārdu *selos* – purvs, ezers. Tātad sēlis būtu ezeriem bagāta un purvainā apvidus iedzīvotājs, un šī atziņa atbilst novada topogrāfijai.

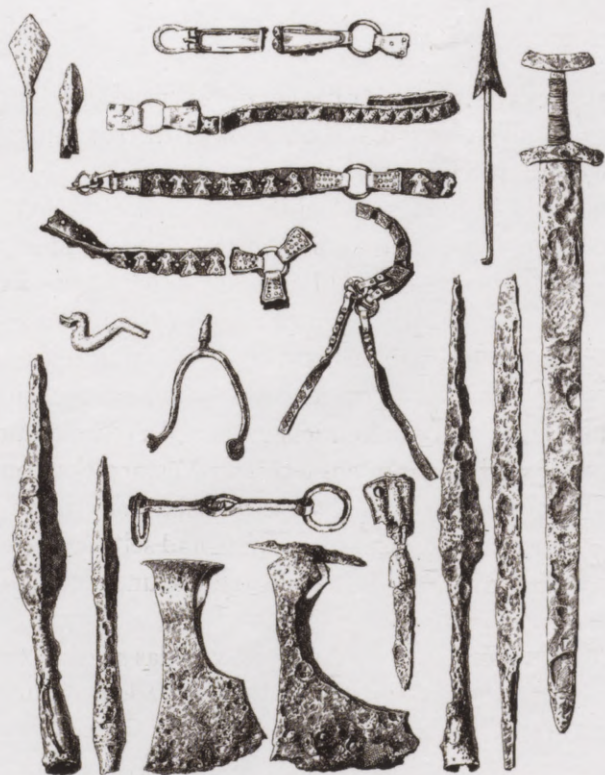
Par Sēliju (*Selones*) ierasti dēvē valodas sēlisko izlokšņu areālu, etnogrāfiski kultūrvēsturisku novadu no Taurkalnes līdz Kaplavai ar tās centru – Sēlpili.

Nozīmīgu informāciju par sēļiem dzelzs laikmetā sniedz Lejasdopeļu uzkalniņu kapulauks. Tā apbedījumi attiecas uz 11.–12. gadsimta miju līdz 13. gadsimta sākumam. Atrodumi Lejadopeļu kapulaukā ļāvuši spriest par seno sēļu apģērbu, rotām, sadzīvi.

Vienlaicīgi ar arheoloģiskajiem izrakumiem Lejasdopeļu kapulaukā tika pētīta arī Piģēnu apmetne. Tā un arī apmetnes Spietīņu–Plāteru mežā, Speldžos un citas bijušas saistītas ar Sēlpils pilskalnu. Arheoloģiskie izrakumi ļauj domāt,

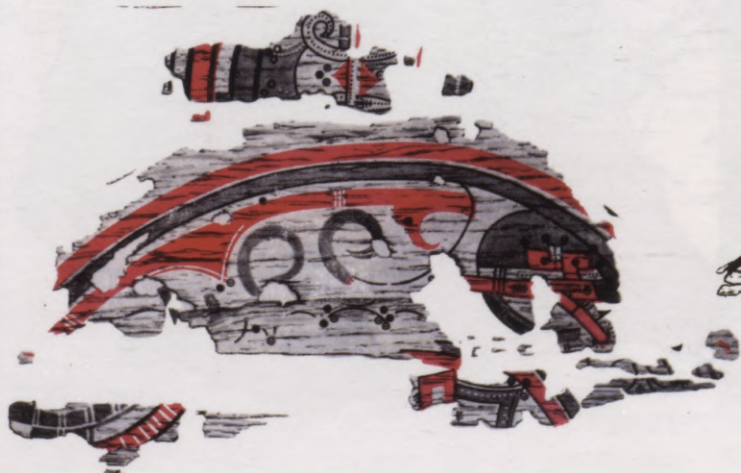
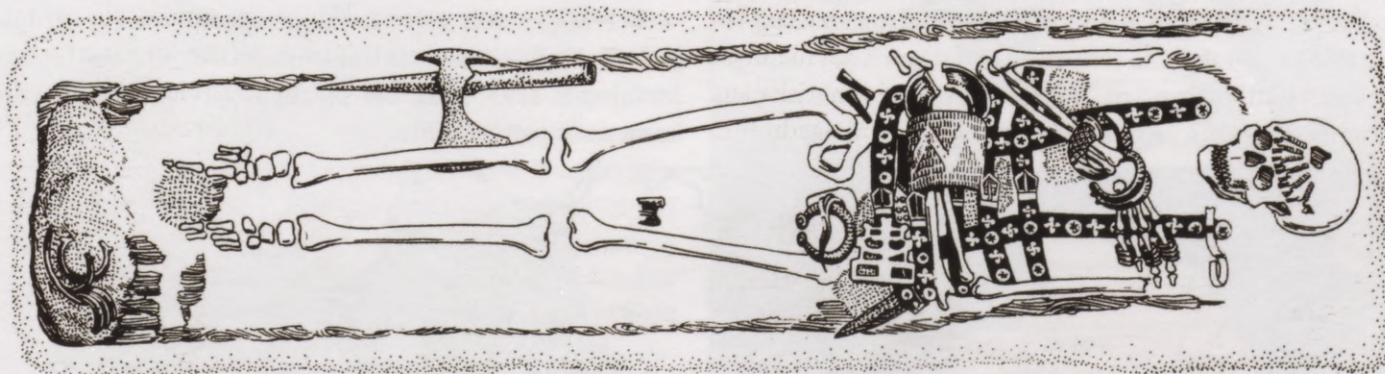
Sēļu rotaslietas

Sēļu ieroči un vīriešu piederumi (Lejasdopeles, Sēlpils pilskalns, Strautmaņi)

Sēļu karavīra tērpa rekonstrukcija pēc Lejasdopeļu kapulaukā atrastajiem materiāliem

Lejasdopeļu kapulaukā atrasti apgleznota koka fragmenti

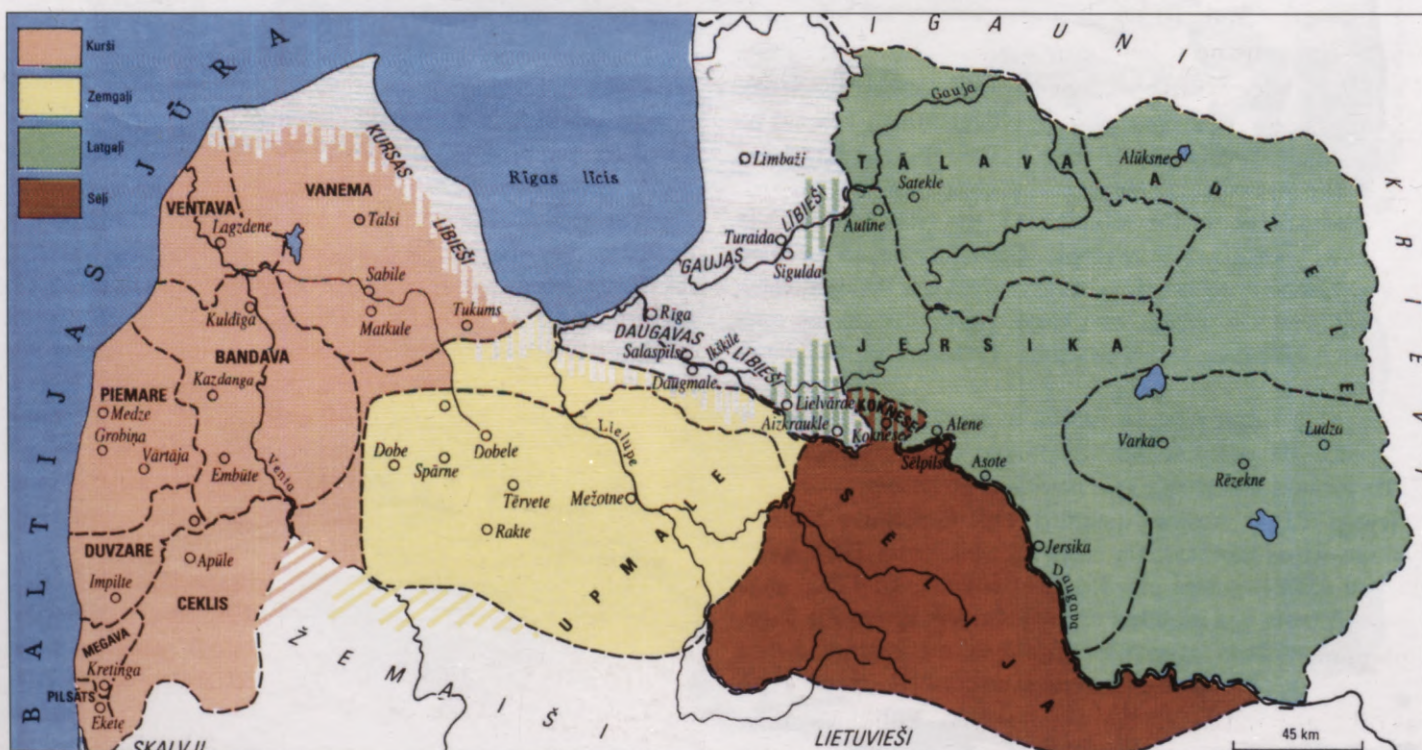

Senlatviešu pils. J. Kalniņas 20.gs 30. gadu rekonstrukcija

ka Sēlpils komplekss (pils un apmetne) bijis apdzīvots, sākot ar 1. gadu tūkstoša otro pusi pirms Kristus. Zem ordeņa pils mūra paliekām atklāts seno sēļu kultūrslānis, kas izvietojies 11 000 m² lielā teritorijā un datējams ar 7.–13. gs. Te konstatēti pirmsvācu nocietinājumi, dzīvojamās un saimniecības ēkas. Atrasts celtnes (5x5m) māla klons.

Būve bijusi apsildīta ar krāsni. Atklāta arī apaļkoku guļbūve (3x3m).

Par Sēlpils pils celšanas laiku izteikti vairāki viedokļi. J. G. Arnts 1753. gadā rakstījis, ka Sēlpili cēlis bīskaps Meinhards 1193. gadā, bet šādam apgalvojumam nav dokumentāla pamatojuma.

Latvijas teritorija 12. gs.

Sēlpils vārds (*castrum selonum*) pirmoreiz minēts 1208. gadā, kurā ievērojams krustnešu, to sabiedroto libiešu un latgaļu karaspēks nonāca pie sēļu pils. Ielenkuši pili no visām pusēm, viņi ar bultām daudzus ievainoja uz aizsargsienas, daudzus saņēma gūstā un vairākus nogalināja, sanesa kokus un uzkūra milzīgu uguni. Viņi iedzina sēļiem bailes, nedodami tiem mieru ne dienu, ne nakti.

Hronika nesniedz pilnīgu skaidrību par pilskalna atrašanās vietu, taču, domājams, tas atradās vēlākās mūra pils vietā. Vācu krustnešu iebrukuma laikā (12.–13. gs. mijā) sēļu cilšu apvienība to apdzīvotajā teritorijā bijusi samērā vienota. Sēlijas zemes pastāvēšanu un sadalīšanu mazākās zemēs apliecina tā sauktais Mindauga 1255. gada dāvinājuma ligums. 1218. gadā tikusi izveidota Sēlijas bīskapija.

Zobenbrāļu ordeņa zīmogs (1221–1232)

Tās robežas noteiktas pāvesta Honorija III bullā. Bīskapija beidza pastāvēt 1226. gadā, kad Livonijas arhibīskaps Alberts ierāda Sēlijas bīskapam Lambertam par diacēzi visu

G. Merķeļa grāmatas "Latvieši" prettitula zīmējums

Lietuvas valdnieka Mindauga zīmogs (1255) un šī zīmoga rekonstrukcija

Zemgali. Livonijas ordenis 14. gadsimtā atņēma arhibīskapam Sēlijas zemes. Vartberges Hermana Livonijas hronikā atzīmēts, ka mūra pils celšanu Sēpilī ordenis uzsācis 1373. gadā. Daži vēsturnieki pieļauj, ka šis ir pils celšanas nobeiguma gads. Seno sēļu pils aizstāvji bija padevušies, un kristījušies, tādēļ, iespējams, koka pils netika nopostīta, bet gan izmantota – koka celtnes ordeņa zemēs bija izplatītas līdz pat 14. gadsimta beigām. Sēpils sargāja novadu no lietuviešu sirotājiem. Pils bijusi celta uz augsta Daugavas krasta, tās celšanai ordenis piesaistīja pakļautos vietējos iedzīvotājus. Kāda teika stāsta par Sēpilij tuvējo Karātavu kalnu, kurā tikuši kārti cilvēki, kas nav varējuši uznest pils-kalnā noteikto akmeņu daudzumu.

Sēpils kļuva par ordeņa ierēdņa – fogta – rezidenci. Fogtejā ietilpa pils un trīs muižas. Fogts pārvaldīja novadu, tā zemniekus, sprieda tiesu, nodrošināja ordeņa karaspēku ar cilvēkiem, zirgiem, kara materiāliem. Laika posmā no 1422. gada līdz 1559. gadam Sēpilī saimniekojuši divpadsmit fogti. Sēpils bija nozīmīgs Augšzemes centrs, caur kuru 13.–14. gs. gāja svarīgi tirdzniecības ceļi. Tie savienoja ne tikai Livonijas novadus, bet gāja arī uz Lietuvu un Krieviju (Polocku). Avotos par Livonijas karu (1558–

Sēlijas bīskapa Lamberta zīmogs (1225)

1583) atrodamas ziņas, ka Sēpils fogts ordeņa karaspēkam 1558. gadā sapulcinājis trīssimt zemniekus. 1559. gadā ap 130 000 karavīru lielais krievu karaspēks virzījās uz Rīgu. Pēc sadursmes ar Prūsijas karakalpiem pie Slokas krievi veikuši ekspedīciju arī Sēpils virzienā. Pa ceļam iebrucēji dedzinājuši zemnieku mājas un muižas. Šajā ekspedīcijā krituši četri tūkstoši tatāru un divi tūkstoši krievu.

Cīņai ar krievu karaspēku ordenim bija vajadzīgi līdzekļi – ordeņa pārstāvis Gothards Ketlers iekļāja Polijas karalim Ludzas, Rēzeknes, Daugavpils, Bauskas pils un novadus, un arī Sēpils pili un novadu. 1561. gadā Polijas karalis Sigismunds II Augusts piešķīra pēdējam ordeņa mestram Gothardam Ketleram un viņa vīriešu dzimuma mantiniekiem kā lēni Kurzemi un Zemgali. Par hercoga sākotnējo rezidenci bija paredzēta Rīga, taču tam pretojās rīdzinieki. Hercoga rezidence pēc Rīgas zaudēšanas bija Sēpils, tad Kuldīga un beidzot Jelgava.

Kurzemes un Zemgales hercogam sākotnēji nebija stingri noteiktas galma apmetnes vietas – hercogs ar savu galmu pārbrauca no vienas pils uz otru. Sēpils izcīlību 16. gs 2. pusē raksturo fakts, ka dokumentos šī pils tiek dēvēta par vienu no „svarīgākajām galma apmetnēm”. Arī hercoga Gotharda testamentā, kas kļuva zināms pēc viņa nāves 1587. gadā, Sēpils tika noteikta par vienu no hercogu Fridriha un Vilhelma rezidencēm.

EQVES MOSCOVITICUS.

Maskaviešu jātnieks 1577. gadā. J. K. Broces zīmējums

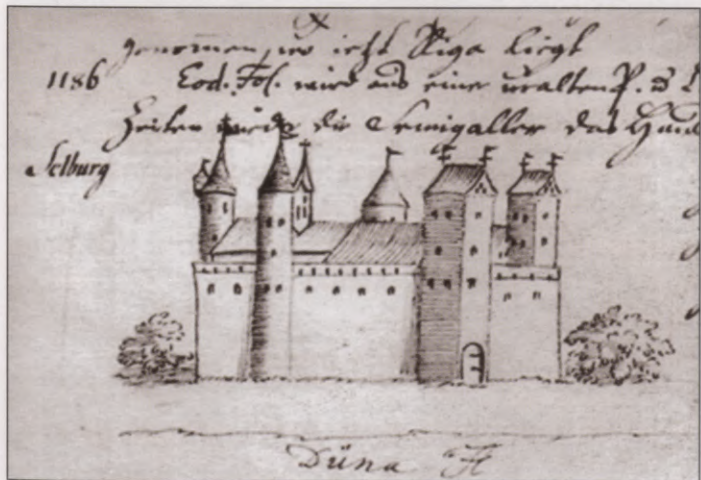
Kurzemes hercogistes laikos Sēpils bija Augškurzemes (*Kurischer Oberland*) galvenais administratīvais centrs. Piemēram, 1568. gada dokumenti noteica, ka Sēpils virspilskungs Kaspars Zibergs (*Syberg*) hercogistes padomē līdzās Kuldīgas virspilskungam ieņēma otro vietu, tūlīt aiz vietvalža. 1617. gadā tika izveidots Sēpils virs-

Kurzemes un Zemgales hercogs Gothards Ketlers

pilskunga novads (tiesa). Hercogistes administratīvais iedalījums sakņojās ordeņa pārvaldes kārtībā, kad Livonija bija iedalīta fogtejās un komtūrijās, kam pakārtoti muižu iecirkņi. Hercogistē ordeņa laika fogtus un komtūrus nomainīja pilskungi jeb hauptmaņi (no vācu *Hauptmann*) un virspilskungi jeb oberhauptmaņi (*Oberhauptmann*). Virspilskungi pirmo reizi minēti 1568. gada dokumentos. Hercogistes teritorija tika sadalīta četros iecirkņos jeb virspilskunga tiesās – tās bija Tukuma, Kuldīgas, Jelgavas un Sēlpils virspilskunga tiesas.

Atzīmējams fakts, ka Sēlpils virspilskunga iecirknis aizņēma teritoriju, kas sakrita ar sēļu kādreiz apdzīvoto apgabalu. 1617. gadā izdots valdības formulārs noteica Sēlpils virspilskunga tiesas novada iedalījumu draudzēs. Nova-

Sēlpils pils J. K. Broces zīmējumā

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

2308104465

Kurzemes hercogistes ģerbonis Ketleru dinastijas laikā

dā bija Aizkraukles, Sēlpils, Neretas (nodalījās no Sēlpils draudzes 17. gs. vidū), Dinaburgas un Aizlaucē draudzes. Teritoriāli vislielākā bija Sēlpils draudzē.

Sēlpils pils bija vienīgais nocietinātais pārvaldes punkts, kurā kara gadījumā meklēja aizsardzību apkaimes iedzīvotāji. Tas arī veicināja apmetnes izveidošanos Sēlpils tuvumā. Jaunizveidotajam miestnam hercogs Fridrihs piešķīra trīs laukus netālu no baznīcas. Tos no vienas puses norobežoja Saukas ceļš, no otras – Daugavas krasts un hercoga meži. Kara gadījumos hercogs apņēmas nodrošināt miestā iedzīvotājus ar aizsardzību pili. Pilsētiņā uz dzīvi drīkstēja apmetties gan tikai vācu tautības luterāņi, tajā bijuši 500–600 iedzīvotāji. Hercogs Fridrihs 1621. gadā tai apstiprināja „Policijas kārtības rullī” (Sēlpils kārtības rullis), kas noteica šīs pilsētiņas robežas, ceļus, tirgus dienas. Tika noteikts, ka tajā jālieto Jelgavas mēri un svari.

Livonijas teritorijā ārējā tirdzniecībā noteicoši bija ūdens ceļi, taču iekšējā tirdzniecībā galvenā satiksme noritēja pa zemes ceļiem. Kurzemes landtāgs 1568. gadā nozīmīgāko Kurzemes un Zemgales ceļu skaitā minēja ceļu caur Sēlpils novadu uz Sauku.

Ordeņa valdīšanas laikā kapela atradās pilī. Hercoga rīkojums 1567. gadā noteica baznīcas un mācītāja mājas ierīkošanu. Baznīca bijusi koka celtnē ar salmu jumtu, smailu torni. Diemžēl 1630. gadā tiek konstatēts, ka celtnē atrodas sliktā stāvoklī un tiek pavēlēts celt jaunu.

Kari, kas risinājās Livonijā, galvenokārt skāra teritorijas Daugavas labajā krastā, tomēr kara darbību hronikās Sēlpils vārds parādās poļu–zviedru kara (1600–1629) laikā. Kara

Hercoga Frīdriha portrets uz trīsgrašu monētas

Sēlpils kārtības rullis (1621)

No Dieva žēlastības Mēs – Frīdrihs, Kurzemes un Zemgales hercogs Livonijā – ziņojam un apliecinām šinī un ar šo mūsu atklāto apzīmogoto rakstu mūsu un mūsu pēcnācēju valdības vārdā, visiem un katram: Tā kā mūsu Sēlpils pilsētiņas pilsoņi un iedzīvotāji mums iesnieguši padevīgu lūgumu atvēlēt dažas tirgus dienas viņu pilsoņu ienākumu uzlabošanai, kā arī no mums izlūdzas šiem tirgiem mūsu valsts valdnieka piekrišanu viņus apstiprināt un to paziņot ar mūsu hercoga zīmogu, Mēs šim viņu padevīgam un taisnam lūgumam labprāt piekritām un vēlamies, lai viss notiktu un stātos spēkā šādi:

Pirmkārt, Mēs pavēlam un gribam nodot pilsoņiem trīs laukus, bet atstatu no baznīcas, noteicot robežu gar Saukas un Balbieru ceļu. Pie Daugavas zeme sadalāma, atstājot to pie krācēm un apkārt karātavu kalnam pie mūsu pusmuižas, kā jau agrākos laikos. Hercoga meži saudzējami, nepostot un neizcērtot tos bez vajadzības. Otrkārt, pilsoņiem atstās piespriestās ganības, atvietojojot mūsu diķlauku vajadzībām atņemto daļu ar tikpat daudz zemes citā vietā. Treškārt, lielceļš, kas iet caur jauno muižu, jāizārda un jāiznīcina, pārceļot to uz pilsētiņu, ko mūsu virsnieki turpat uzbūvēs. Ceturtkārt, Mēs pavēlam un gribam, ka tiktu noturēti atklāti nedēļas tirgi, kas jāizziņo atklāti no kanceles, lai tas kļūtu zināms ikkatram un it sevišķi zemniekam. Turpmāk aizliegts nodarboties mājās vai uz laukiem, kā senāk, ar slepenu kaktu tirdzniecību, bet viss jānovēd brīvā tirgū un jāpārdod par cenām, ko mūsu kapitāns kopā ar pilsoņiem atradīs par piemērotām. Mēs gribam, piektkārt, ka mūsu Sēlpils pilsētiņas pilsoņi lietotu tikai Jelgavas mērus un svarus, kas apzīmogoti ar mūsu pils zīmogu, uz ko cieši jāraugās. Sestkārt, gadā jānotiek šādiem brīviem tirgiem: Dižmāras dienā (21. septembrī), Mazmāras, Miķeļu dienā (29. septembrī), Simjūda (28. oktobrī), arī Sveču dienā un gavēņa vidū. Zemniekam būs jāmaksā viņa labības vērtība un citas tirgoņu preces pēc tā laika un vērtības apstākļiem. Gadījumā, ja piebrauktu turpat liellaivas un citas tirgoņu preces, tajos pirkšanā, izslēdzot visas privātpersonas, priekšroka dodama mūsu pilsoņiem. Nevienam nav brīv tirgū uzstāties it kā ar atsevišķām brīvtiesībām. Septītkārt: ir arī pierādīta koknesiešu un Lietuvas muižnieku un to amatnieku slepena negodīga uzpirkšana un sīktirdzniecība pie pils un zemnieku vidū, ar ko tie atņem un samazina peļņu mūsu nabaga pavalstniekiem, kas turpmāk aizliedzams, pretējā gadījumā draud likumā paredzētais sods un uzpirkto un visu citu līdzatvesto preču izūtrupēšana. Tāpat vēlamies, lai pilsoņiem no lauku dižciltīgajiem vai nedižciltīgajiem nepieņemtu kā līdz šim savu krogu vajadzībām alu, medu un degvīnu un vēl mazāk tiem atļautu izlietot pilsoņu brīvības, zaudējot katrā pretējā gadījumā brīvību. Astotkārt, pavēlam, ka kāds vai kādi vēlētos apmesties uz dzīvi pilsētiņā, viņiem vispirms jāuzrāda savs dzimšanas raksts un uzvešanās zīme. Bet, ja gadītos, ka kāds neprecēts (vīrietis) vēlētos apmesties kā pilsonis, tad viņu neuzņemt tikmēr, kamēr viņš neapprecas. Tāpat neatļausim it nevienam pie mūsu pils un mūsu zvērestā dzīvot, ja viņš nebūs vācu tautības un Augsburgas ticības šķiras. Devītkārt, ja gadītos, ka kāds aiz cilvēka vājības būtu noziedzies un valdībai viņš jāsoda, tad tāds sodāms lietpratīgi, bez partejības. Ja kāds no pilsoņiem paliktu ārpus tiesas (t.i., viņa lieta nepiekrīstu nevienai pastāvošai tiesas iestādei), tāds sodāms ar divu pilsoņu piedalīšanos. Citas vispārējās un pilsoņu kases lai pārvalda tiesas pārzinis ar savu palīgu, darbojoties pēc mūsu revīzijas noteiktas kārtības un noteikumiem un visas mums pienācīgās naudas summas rūpīgi iegrāmatojot, pie kam šinīs lietās apelāciju nosakām pilstiesai (t.i., virskapitanātam). Desmitkārt, tā kā kara briesmu gadījumā, ko mīļais Dievs lai žēlīgi novērs, mūsu pilsoņi būs spiesti iebēgt mūsu pili, viņiem tur jāierāda vajadzīgās telpas un dzīvokļi, kamēr citiem un svešiem noteicam priekšpili. Par baznīcas kārtību un solu iekārtu lems tuvākā nākotnē sagaidāmā baznīcas vizitācija, kas gādās šai lietā par labu noteiktību. Ar to pilsoņiem nākotnē būs jārēķinās. Beidzot, mūsu pilsoņiem un iedzīvotājiem pieder lopu kaušanas un cepšanas tiesības, tāpat kā Bauskas pilsētā, un katram pēc vajadzības ir brīv cept vai kaut lopus. Tāpēc mūsu virsniekiem un kapitāniem jāaizsargā pilsoņi šais viņu tiesībās, un viņi nedrīkst kā līdz šim šos darbus pilsoņiem aizliegt vai pat pielaist minētos darbos un tirdzniecībā svešus, nepilsoņus, bez gruntsipašumu tiesībām. Apstiprinājumam Mēs, hercogs Frīdrihs, apzīmogojam šo rakstu ar hercoga zīmogu un to parakstām ar mūsu paša roku.

Izgatavots un rakstīts mūsu Sēlpils pili 1621.gada 25.jūnijā.

17. gs. karakalpi

laikā pils bieži mainījusi saimniekus. Zviedri tajā saimniekoja 1621. un 1625. gadā. 1626. gadā te norisinājās poļu un zviedru miera sarunas, kas gan beidzās neveiksmīgi. 1627. gadā pili iegūst poļi, kuri to nodedzināja. Nopostīja arī pilsētiņu, tomēr gan pils, gan pilsēta tika atjaunotas.

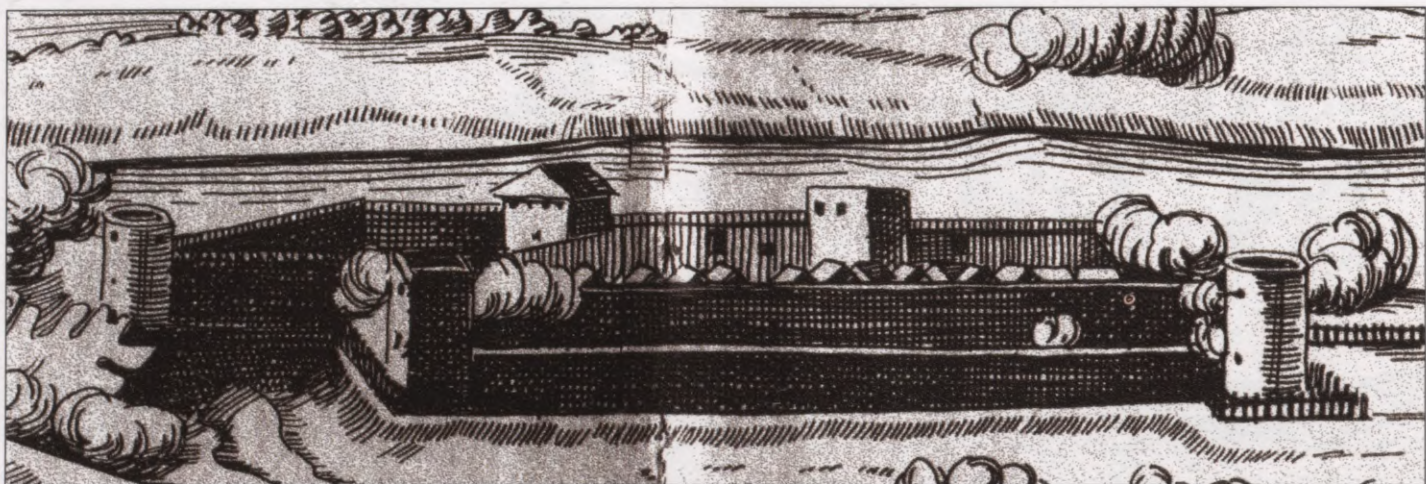
Postošs Sēlpilij bija Ziemeļu karš (1700–1721). Tam sākoties, pils atradās zviedru rokās. 1704. gadā to aplenca poļu–sakšu un krievu karaspēks. Sēlpils divsimt vīru lielais garnizons pili nosargāja. To no aplenkuma devās atbrīvot zviedru ieceltais Kurzemes vietvaldis grāfs Lēvenhaupts. Uzzinot par zviedru karaspēka tuvošanos no Jonišķu apkārtnes, pils aplencēji atkāpās tagadējās Salas un Jēkabpils virzienā. Tur notika kaujas, kurās zviedri uzvarēja. Lai nedotu iespēju ienaidniekam turpmāk nostiprināties

17. gs. karavīru ieroči

Cietokšņa aplenkšana 17. gs.

Sēlpils 1704. gadā. Zīmējumā redzami divi apaļi torņi: viens pils dienvidu galā, otrs – tās ziemeļaustrumu galā. Četrstūrainis tornis atradās pils dienvidaustrumu galā, bet iekšpus mūriem bijušas divas torņveida izbūves

šajā stratēģiski izdevīgajā vietā, Lēvenhaupts izšķīrās par Sēlpils iznīcināšanu. No Rīgas atsūtītie mīnētāji 1704. gadā pili uzspridzināja. Atkāpjoties zviedri nodedzināja arī pilsētiņu, kura vairs netika atjaunota. Šo notikumu laikā radies Sēlpils pils zīmējums, kas vēlāk pavairots kā gravīra un pievienots Zviedrijas karaļa Kārļa XII dzīves aprakstam.

Lai gan senās pilsētiņas vieta Daugavas krastā nav arheoloģiski pētīta, tomēr vēl mūsdienās dažviet redzams ielas bruģis un ēku pamati.

Kara darbībai beidzoties, 1717. gadā Sēlpils virspilskunga novadā administrācija pārcēlās uz Jēkabpili, tomēr saglabājās iepriekšējais nosaukums.

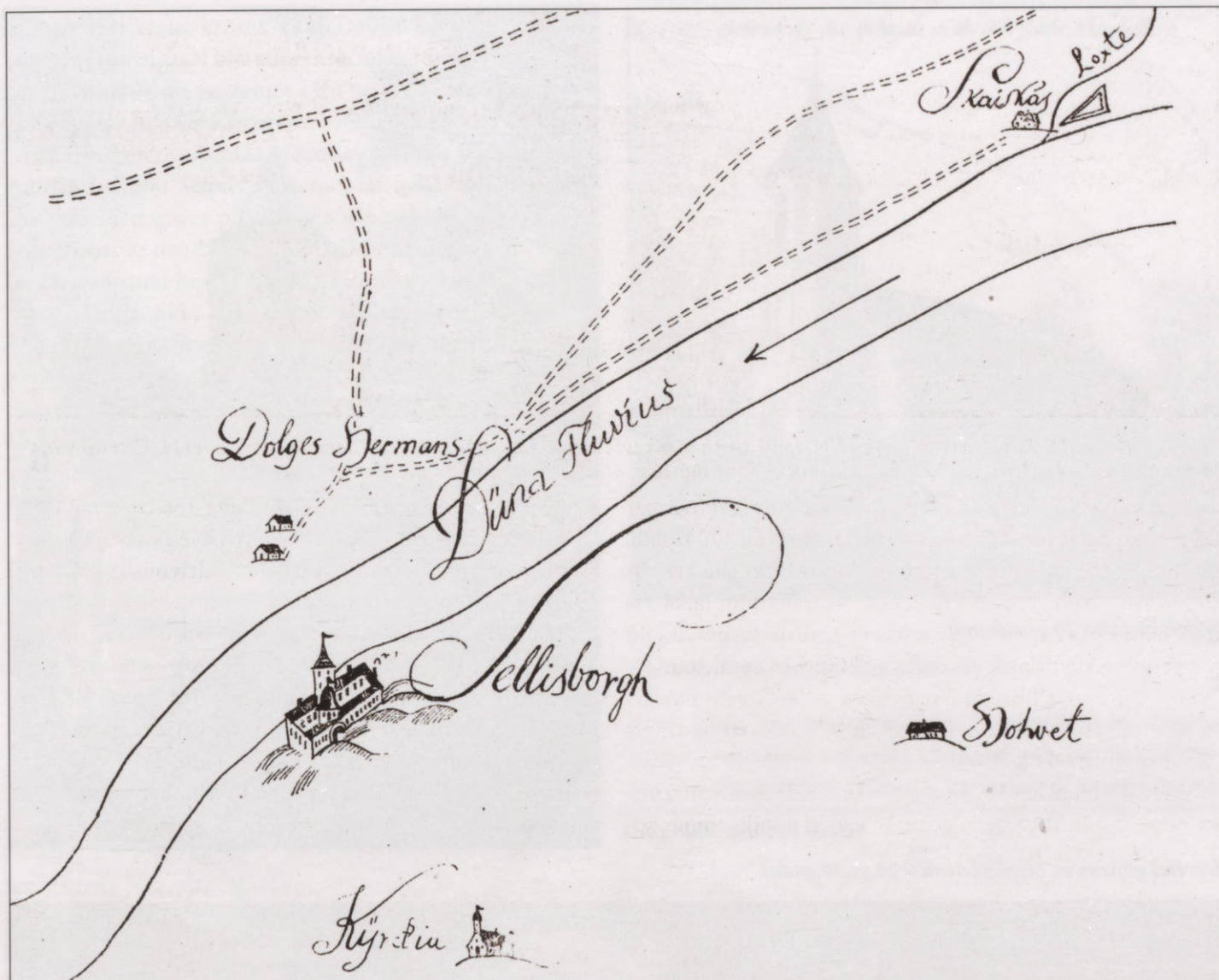
Sēlpili luterāņu draudze ir dibināta 1567. gada 28. februārī, pēc hercoga Gotharda Ketlera pavēles sāktā baznīcas būvniecība. 1620.–1625. gadā Sēlpili dzīvojis un strādājis mācītājs Georgs Mancelis.

1715. gadā Sēlpils baznīca bija sabrukuma stāvoklī, 1766. gadā to cēla no jauna. Tā bija tēstu balķu celtnē uz mūra pamata ar salmu jumtu, taču arī šī celtnē drīz nonāca sliktā stāvoklī un dievkalpojums nācās noturēt rijā. Šīs vecās baznīcas atradās kapsētas vidū, 1793. gadā cēla mūra baznīcu ar sarkanu kārniņu jumtu, bez torņa, iepretim kapsētai. No 1766. gada līdz 1796. gadam Sēlpils draudzē strādājis Gorhards Frīdrihs Stenders (Vecais Stenders),

Prospect und Attaque vō Seelburg
A Das Russische Lager. C Ihre Approschen D Ihre Batterie E Ihre Minen F Dünastrom

Poļu-sakšu un krievu karaspēks aplenc Sēlpili 1704. gadā

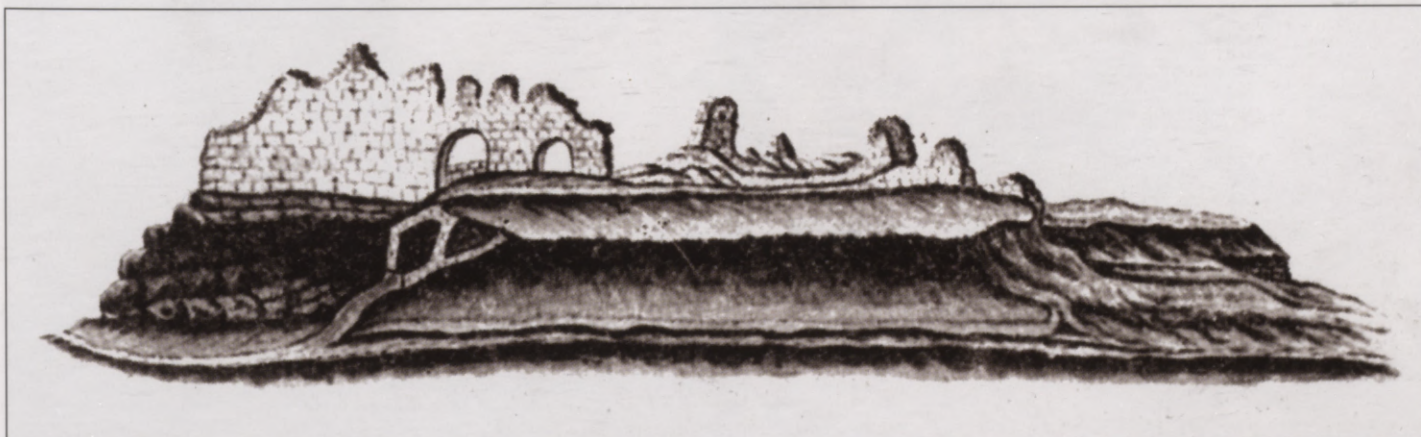

Sēlpils un apkārtnes plāns 1689. gadā

kurš apbedīts Sunākstes baznīcas kapos. Sēlpils baznīca, kuru uzcēla 1793. gadā, 1840. gadā jau bijusi sliktā stāvoklī un dievkalpojums noturēja rijā. 1846.–1850. gadā uzcēla jaunu mūra baznīcu ar torni. Baznīcā bija vieta vairāk nekā 400 baznīcēniem. No 1871. gada Sēlpils draudzei bija savs mācītājs – līdz tam bija kopīgi ar Sunākstes draudzi.

1917. gadā Sēlpils draudzē bija 3800 locekļu. Draudzi slēdza 1961. gadā. To atjaunoja 1997. gadā. Tagad te rit darbi pie vēsturiskā dievnama atjaunošanas.

Sēlpils un Staburaga pagastu dzīvē vienmēr liela loma ir bijusi Daugavai. Kopš 17. gs. vidus Kurzemē lielāku tranzīta nozīmi ieguva Daugavas tirdzniecības ceļš un arī zemes

Sēlpils pilskalns 19. gs. Zīmējums Pauluči albumā

Sēlpils baznīca 20.gs.sākumā

Sēlpils baznīca 2008.gadā

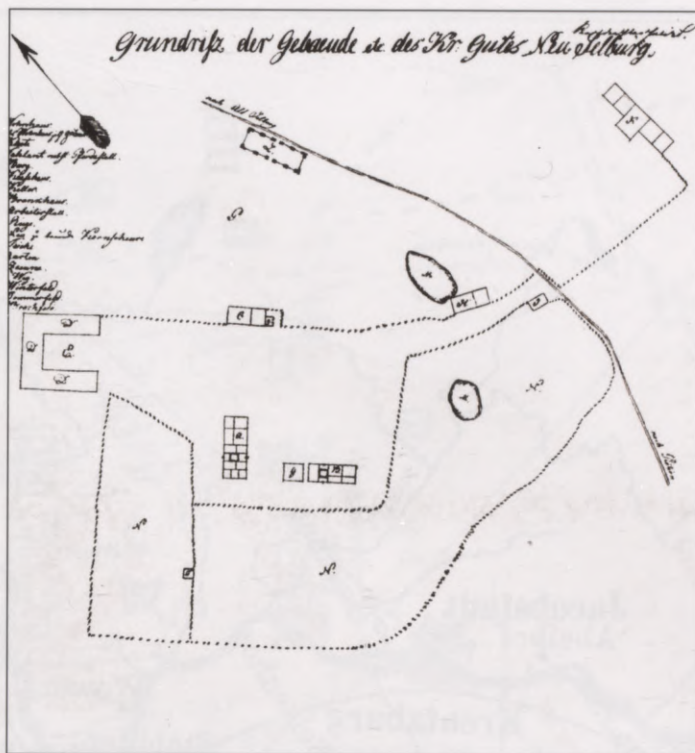
Iesvētes gājiens uz Sēlpils baznīcu 20.gs.30.gados

ceļš gar upes kreiso krastu. Tā kā Daugava posmā no Jēkabpils līdz Jaunjelgavai bija stipri krācaina, preces no strūgām pārkrāva ratos un pa zemes ceļu veda uz Jaunjelgavu, no kurienes tās nonāca Kurzemes ostās un Jelgavā.

17. gs. hercogs centās vienoties ar Rīgu par Daugavas gultnes tīrīšanu Sēlpils apkaimē, lai uzlabotu kuģošanas apstākļus. Daugavas posms tagadējā pagasta teritorijā bija apgrūtināts ar daudzām krācēm, lieliem akmeņiem.

18. gadsimta beigās un 19. gadsimta pirmajā pusē līdz pat dzelzceļa tīkla izbūvei izdevīgākais un lētākais ceļš preču transportam bija Daugava. Ik gadu garām Sēlpilij uz Rīgu devās ap 700 strūgu, kas veda linus, kaņepes, labību un citus ražojumus, kā arī ap 1300 plostu. Jau kopš 15. gadsimta galvenais satiksmes līdzeklis braucieniem pa upi bija strūgas, kuras sava plakanā dibena, stāvo malu dēļ pat ar smagu kravu neiegrima ūdenī. Labi uzbūvētu strūgu izmantoja četriem braucieniem gadā – divas reizes lejup pa Daugavu, divas reizes atpakaļ. Strūgas pret straumi vilka nolīgti cilvēki – zemnieki. Koka plosti sastāvēja vai nu no malkas, kārtīm, ķēkšu kātiem, vai arī kuģu mastiem, baļķiem, brusām, ozola blūkiem. Plosti brauca vai nu tukšā vai ar labības, kaņepāja, pelnu un citu preču kravu. Lai gan pa Daugavu bija izdevīgi vest preces no citām Krievijas guberņām, tomēr braukšanu ļoti apgrūtināja krāces, zemūdens klintis, sēkļi un akmeņi. Cara valdības noteikumi jau no

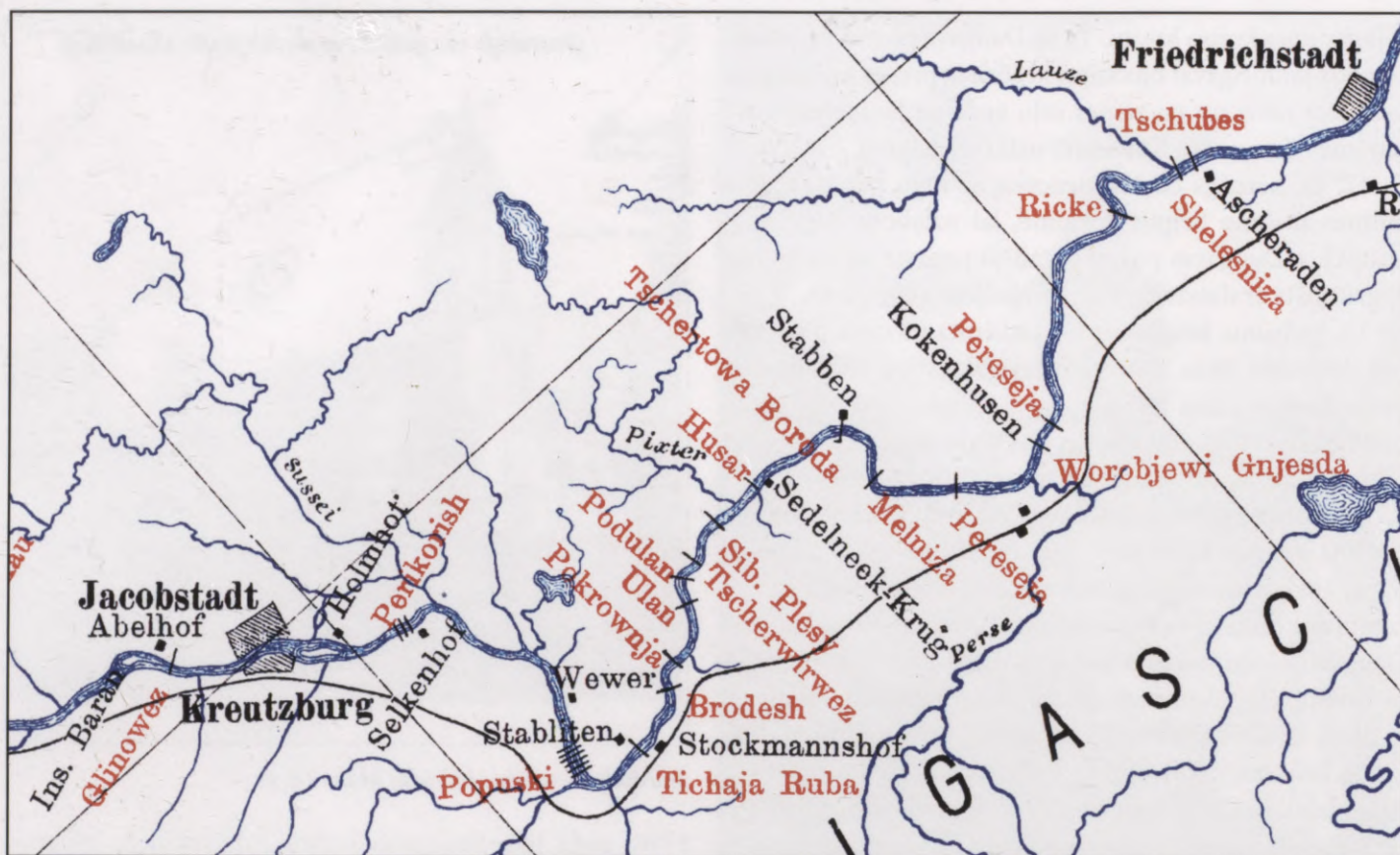

Jaunsēlpils muižas apbūves plāns 18. gs.

1796. gada lika Daugavas krastu iedzīvotājiem steigties palīgā braucējiem nelaimes gadījumā pēc pirmā aicinājuma. No ziņojumiem redzams, ka visvairāk avāriju noticis

Sēlpils virspilskunga tiesas iecirknis (1841.g. kartes fragments)

Daugavas posms no Jēkabpils līdz Jaunjelgavai. Sarkanā krāsā atzīmētas krāces upes tecējumā. To nosaukumu, domājams, devuši krievu strūdenieki un plostnieki. A. Pabsta 1887. gadā sastādītās kartes fragments

krācēs starp Jēkabpili un Rīgu. Tomēr ne vienmēr kuģotāju un Daugavas krastu iedzīvotāju attiecības bija draudzīgas – 1856. gadā zemnieki piesavinājušies preces no strūgām, kas avarējušas krācēs pie Stukmaņu muižas.

Daugavas krastos vietās, kur notika kuģotāju un plostnieku pulcēšanās, atradās plostu krogi. Sēlpils pagastā tādi bijuši Lapu krogs, Puļpānu krogs, Atorkrogs, Likumkrogs. Kā biežu Daugavas plostnieku un loču pulcēšanās vietu atzīmē Dūnu krogu Daugavas labajā krastā, pretī Sēlpils pilskalnam. Sēlpils pagasta teritorijā bijuši 18 krogi. Ļoti iecienīti bijuši lielceļu krogi (Kaicuma, Ķīpu, Zušu, Vārnas, Baltais, Ezera, Plaušu, Sila). Vairāki krogi atradās arī tagadējā Staburaga pagasta teritorijā (Slazdu krogs, Krusta krogs, Sarkanais krogs, Robežkrogs, Mucas krogs). 19. un 20. gadsimta mijā Sēlpils pagastā bija arī Baznīckrogs. Tajā iegriezās gan baznīcēni, gan kāzinieki un kristībnieki. Krogs piederēja Vecsēlpils īpašniekam Zelmeram, pēc agrārreformas – tajā Vanagu mājas.

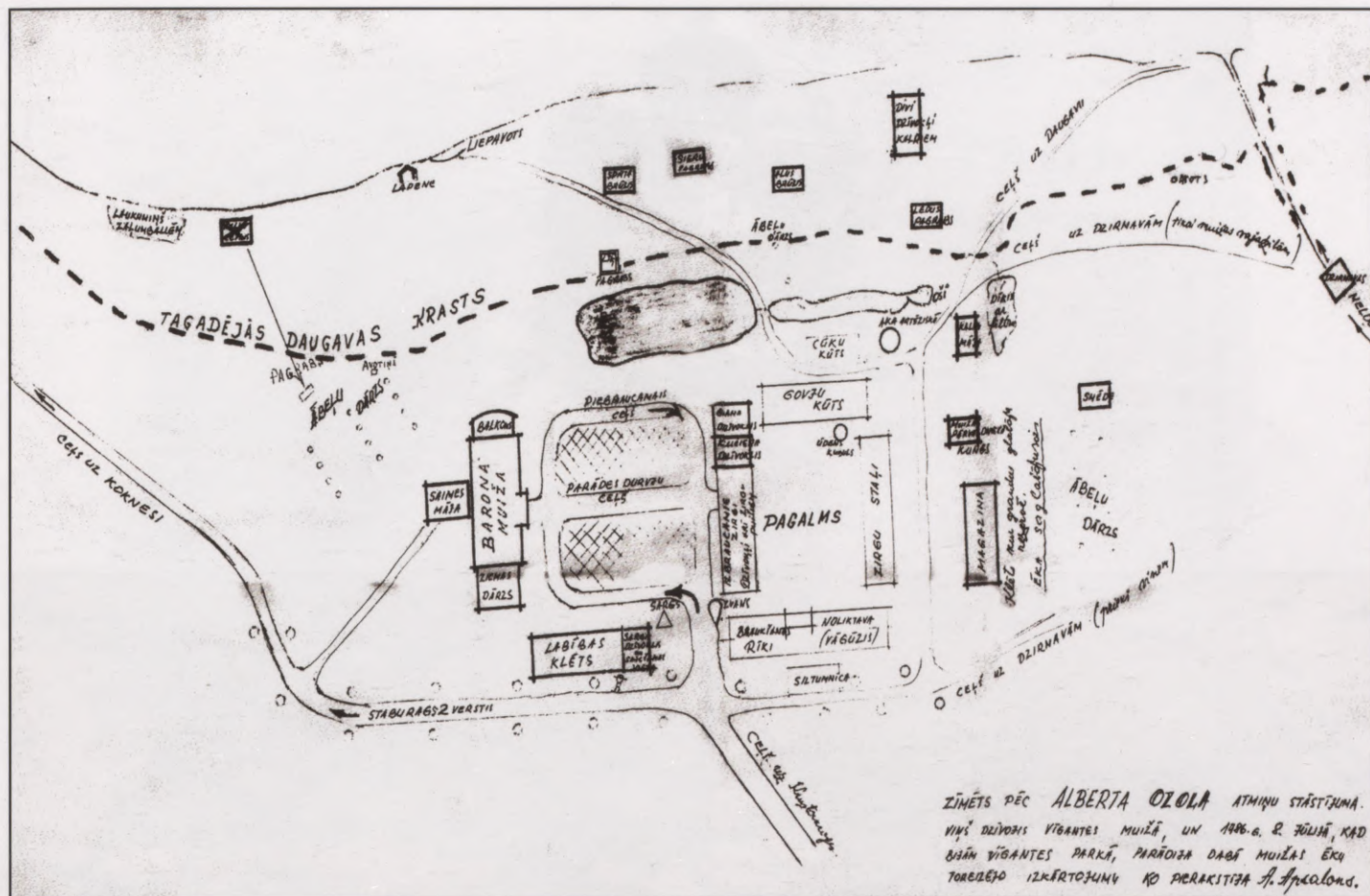
Kurzemes un Zemgales hercogiste Krievijai tika pievienota 1795. gadā. Latviešu zemēm nonākot Krievijas impērijas sastāvā, tās ietilpa trīs – Vidzemes, Kurzemes un Vitbeskas – guberņās. Līdz pat 19. gs. vidum saglabājās virspilskungu tiesu apgabali. Sēlpils virspilskunga tiesa ietilpa Jaunjelgavas un Ilūkstes pilskunga tiesas. Jaunjelgavas apgabals dalījās trijās – Sēlpils, Neretas un Aizkraukles – draudzēs.

Tagadējā Sēlpils pagasta teritorijā bija Vecsēlpils (Alt-Selburg) un Jaunsēlpils (Neu-Selburg) muiža 710 ha platībā, Sēlpils mācītājmuiža 642 ha platībā un nelielā Remberģu (Renenberg) muiža 75 ha platībā. Tagadējā Staburaga pagasta teritorijā atradās Vīgantes (Stabben) muiža 1116 ha platībā. Vecsēlpils sākotnēji bija kroņa muiža, taču cars Aleksandrs II 1876. gadā to dāvināja galma kamerkundzei Flotovai. 1888. gadā muižu nopirka Zelmeri, kuri saimniekoja līdz 1919. gadam. Lai gan mūsdienās muižas celtnes nav saglabājušās, kādreiz tās ansamblī veidoja divas kungu mājas, magazinas klēts, rija, kalte. Magazinas klēti 1920. gados pārveidoja par tautas saietu namu, kurā aktīvi darbojās Sēlpils sabiedrība, tagad pēc ēkas atjaunošanas tas atkal ir viens no novada sabiedriskajiem centriem.

Vecsēlpils muižas celtnes kopā ar ordeņa pilsdrupām un baznīcu veidoja trijstūri ar kilometru garām malām, kuras savienoja koku aleju ieskausti ceļi. Krietni tālāk no Daugavas krasta atradās Jaunsēlpils – tās apbūves centrā bija divas kungu mājas, klēts, laidars, brūzis, vāgūzis, pagrabs, darba zirgu stallis, rija, labības šķūnis. Bijis arī dīķis.

Mūsdienās Danenfeldes muižas celtnes nav saglabājušās, taču šeit bijusi dzīvojamā māja, klēts, labības krātuve, šķūņi, kūts.

Vīgantes latviskais nosaukums cēlies no Hohenastenbergu dzimtas, sauktiem par Vīgantiem (Hohenastenbergenannt Weigandt), kuriem muiža piederēja no 1596. gada

Bijušās Vīgantes muižas plāns pirms Pirmā pasaules kara

līdz 18. gs. sākumam. Muižas nosaukuma vācisko variantu (*Stabben*) devusi Staburaga klints. Līdz Ziemeļu karam Vīgantes muiža apsaimniekota kopā ar Vīcežu muižu, 1715. gadā tām dažādi īpašnieki, 18. gs. beigās Vīceži saucas Vīgantes pusmuiža, zūd to vecais nosaukums.

Vīgantes muižas saimnieks 20. gs. sākumā H. J. Bērs. Apbūve nav saglabājusies, taču pašā Daugavas krastā atrodas 12,3 ha lielais parks. Vēl aizvien laukakmeņu mūra žoga fragmenti ieskauj aleju, celtņu sistēmas paliekas. Vīgantes muižas sadzīvi 19. gs. beigās aprakstījis rakstnieks Valdis (Valdis Zālītis, dzimis Sausnējas pagastā) savā izcilajā darbā “Staburaga bērni”.

19. gs. pēc zemnieku brīvīšanas (Kurzemē 1817. gadā) par publiski tiesiskām zemnieku kārtas organizācijām kļuva pagasti. Tie bija kopīgi atbildīgi par nodokļu samaksu, sniedza palīdzību sava pagasta locekļiem – rūpējās par nespējniekiem, skolu ierīkošanu un uzturēšanu.

1877. gadā Sēlpils skolu uzcēla triju pagastu ļaudis ar savu darba spēku un naudas līdzekļiem. Pirmais skolotājs bijis Plūme, vēlāk Druja. Par palīgskolotāju strādājis arī Pēteris Rizga, vēlākais lauksaimniecības profesors. 1909. gadā – skolotājs Binders. 1912. gadā – Kārlis Ozoliņš, 1914. gadā – Kārlis Miške. Pirmā pasaules kara laikā skolu sagrāva. Skolas apkārtne bija nenopostītas tikai divas mājas – Ķuzāni un Greteš. Skolu ierīkoja Ķuzānos. No 1925. gada

to vadīja Jānis Širons. 1927./28. mācību gadā skola pārceļas uz Polāniem. 1928./29. mācību gadā uzsāka darbu atjaunotā Sēlpils sešklasīgā pamatskola. Skolā mācījās 106 skolēni. 1929. gada 27. septembrī skolas padome rīkoja oficiālus Sēlpils skolas atklāšanas svētkus. No 1932. gada līdz 2009. gadam skolu vadījuši: Jānis Nāburgs, Zelma Purmale, Lidijs Šmalce, Rasma Lencberga, Līvija Jermaka, Lilīta Skruze, Iveta Biskapa, Sandra Āriņa. 2008. gada 31. maijā Sēlpils skola svinēja 130. gadskārtu. Pirmo reizi tika atskaņota skolas himna un rādīts skolas logo. Tagad skolā mācās 101 skolēns. Strādā 16 pedagogi un darbinieki.

Pēc 1866. gada likuma par pagastu pārvaldi Baltijā Sēlpils pagasts kļuva patstāvīga lauku pašvaldības vienība.

Sēlpils pagasts sniedzās no Baltā kroga līdz Vīgantei un Slazdu krogam. No 20. gadsimta četrdesmitajiem gadiem tajā ietilpst arī daļa no kādreizējā Ābeļu (Salas) pagasta. Sēlpils pagasts ietilpa Jaunjelgavas apriņķī.

Sēlpils pagasta teritorijā dzelzceļu izbūvēja 20. gadsimta sākumā. Satiksme pa to sākās 1904. gadā.

Jāatzīmē, ka Sēlpils pagasta zemniekus 20. gs. sākumā raksturoja liela pašapziņa un brīvības griba. 1904. gadā šeit organizējās sociāldemokrātu pulciņš. 1905. gadā Sēlpilī darbojās Latvijas sociāldemokrātiskās strādnieku partijas “Gaismas” organizācijas Sēlpils nodaļa, kuru vadīja Pēteris Rizga. 1905. gada vasarā Sēlpilī notika baznīcu demonstrācijas. Mītiņi

Терит. Купрандшвіс на Курземсгубіні

Kurzemes guberņas ģerbonis (1856)

Sēlpils pagasta teritorija. (1854. gada kartes fragments)

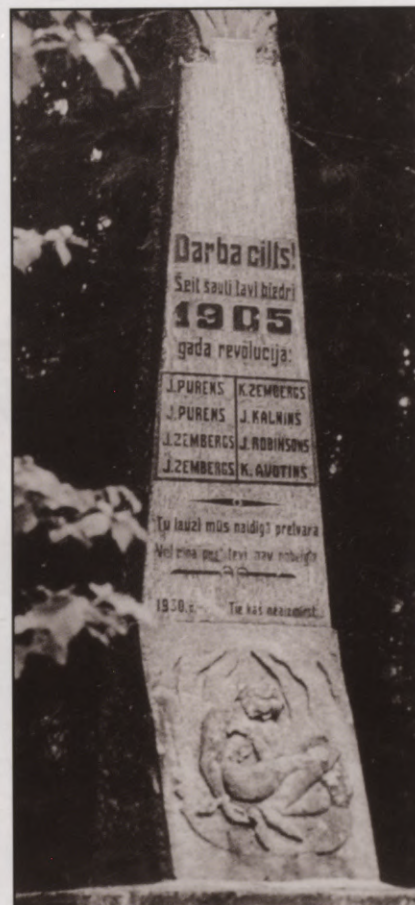
Jēkabpils lauksaimniecības biedrības
1908. gada izstādes uzslavas raksts

Sēlpils izglītības biedrības
statūti (1910)

Pieminekļa atklāšana Spietiņu priedēs 20.gs.30.gados

1905.gada revolūcijas
pieminekļis Spietiņu priedēs

Krievu un vācu armiju karavīru tuvciņa.

notika arī rudenī – gadatirgū pie Sēlpils kapsētas un pie pamatskolas. Tā paša gada novembrī tika organizēta Rīcības komiteja, kura izveidoja tautas miliciju, slēdza kroņa degvīna monopola veikalus un krogus. Tika noliegts mācītājam noturēt aizlūgumus par cara valdību. Sēlpils miliči piedalījās uzbrukumos cara dragūniem, soda ekspedīcijas vilcienam. 1906. gada janvārī un februārī pagastā soda ekspedīcija dedzināja zemnieku mājas, publiski nopēra vairāk nekā 70 cilvēku. Spietiņu priedēs tika nošauti revolucionāri. 1908. gadā te novietoja plāksni ar upuru vārdiem, taču cara policija to novāca. 1930. gadā, pēc Raiņa kluba biedru organizētas ziedojumu vākšanas, šeit uzcēla pieminēkli.

Vācu armijas vajadzībām Pirmajā pasaules karā sagatavotas kartes fragments

Sēlpils pagasta teritoriju ļoti smagi skāra Pirmais pasaules karš. Vairākus gadus šeit atradās frontes līnija – viena otrai pretī stāvēja krievu un vācu armijas, notika kara darbība, tika izveidotas plašas aizsardzības sistēmas. Zemnieku saimniecību zemi postīja ierakumi un citas aizsardzības būves, granātu sprādzienu bedres, izsprāgusi un neuzsprāgusi municija. Arī Sēlpils pilsdrupās no 1915. gada līdz 1917. gadam atradās frontes pirmās līnijas. Pilskalnu izvagoja tranšejas, artilērijas apšaudē cieta arī vecās pils mūri.

Sēlpiliešiem, kuri atgriezās no kara izraisītajām bēgļu gaitām, nācās novākt no saviem laukiem dzeloņstieplu mudžekļus, nesprāgušos šāviņus, aizbērt tranšejas. 98 procenti no saimniecībām bija izpostītas. Vienā no Danenfeldes muižas ēkām 1919. gadā darbojās strādnieku un bezzemnieku padome. Šajā celtnē ierīkoja arī skolu.

Brīvības cīņu sadursmes norisinājās tālāk no Sēlpils – tuvākā, lielākā kauja norisinājās pie Jaunjelgavas, 1919. gadā šeit Latvijas Nacionālās armijas vienības uzveica bermontiešus. Arī Sēlpils pagastā 1919. gadā nodibinājās Aizsargu nodaļa, kuras kodols bija nacionālie partizāni. Nodaļa piedalījās cīņās pret bermontiešiem, apkaroja dezertierus – marodierus – no sarkanās un vācu armijas, sargāja pagasta iedzīvotājus, jo pēckara gadi Jēkabpils apriņķī bija trauksmaini. Bieži bija sastopami noziedznieki,

Uz drupām plaukst dzīvība. A. Prandes 20. gs. 20. gadu zīm.

apriņķa pierobežā ar Lietuvu siroja Kaupēna banda. Pēc kara un Brīvības cīņām, vienlaikus ar vecsaimniecību atjaunošanu, norisinājās arī agrārreforma – no Vecsēlpils, Jaunsēlpils, Sēlpils mācītājmuižas un Rembergu muižas zemēm veidojās jaunsaimniecības. No Vīgantes muižas zemes izveidoja 95 saimniecības. Vairākas jaunsaimniecības ieguva Brīvības cīņu dalībnieki, tai skaitā Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri.

Sēlpils pagasta valde un tehniskie darbinieki 20. gs. 30. gados

Staburaga stacija 20. gs. 30. gados

Staburaga pārceltuve 1938. gadā

Svētku gājiens Vecsēlpilī 1938. gada 15. maijā

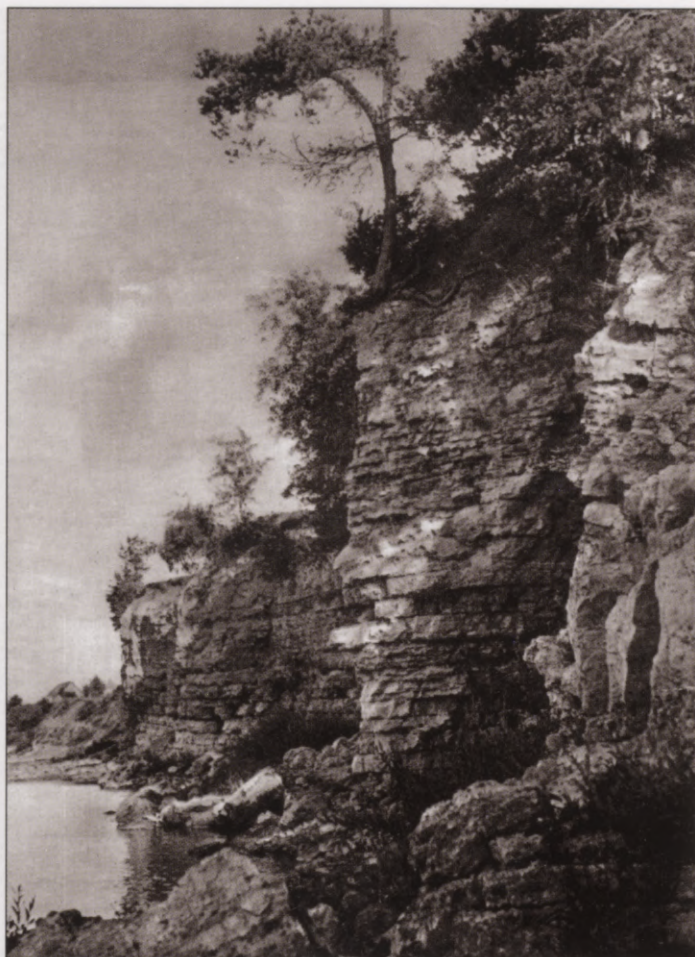
Priedulāja krāce pie Pļaviņām 20.gs.30.gados

Dolomīta klintis Daugavas krastos

R.Kasparsona zīmējums "Daugavas plostnieks"

Dolomīta klintis Daugavas krastos 20.gs.30.gados

Skats uz Sēlpils pilskalnu no dienvidrietumu puses. 20.gs. 60.gadi

Daugavas krasts 20. gados

Piļēnu krāce (Piļēnu grūbe)

Daugavas krasts pie Piļēnu krāces (Piļēnu grūbes) 20.gs. 60.gados

Brīvdabas estrādes celtniecība Vīgantes parkā 20.gs 30.gados

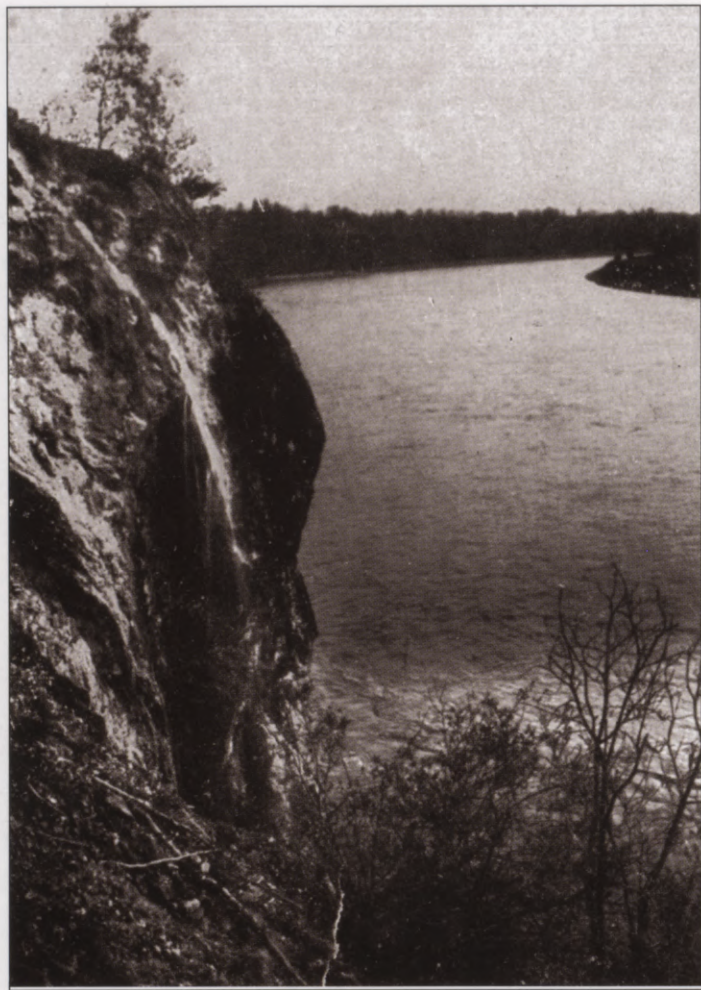
Dziesmu svētki Vīgantes parka estrādē 20.gs.60.gados

Liepavots 20.gs. 20. gados

Liepavots 20.gs. 60. gados

Staburaga klints 20. gs. 30. gados

Danenfeldes skola (dibināta 1919. gadā)

Vigantes skola 1930. gadā. Pie skolas skolotāja Stūrīte un direktore M. Pļaviņa kopā ar skolniecēm

Vecsēpils pamatskola (bijušais Sēlpils muižas kungu nams)

Sēlpils koris 1919. gadā

Sēpils dziedāšanas biedrības "Lira" un Latvijas kultūras veicināšanas biedrības Staburaga nodaļas dziedātāji Sēpils pamatskolā 20. gs. 30. gados. Attēla centrā – diriģenti P. Barisons un K. Grasbergs

Apvienoto koru dalībnieki 1927. gadā. Centrā diriģents J. Apsalons

Orķestris Sēlpilī 20.gs. 30.gados

Staburaga pūtēju orķestris 20.gs. 30.gados

Daugavas stacija 2008.gadā

*Piemineklis komunistiskā
terora upuru piemiņai
Daugavas stacijā*

Pirmā pasaules kara laikā Sēlpils baznīca tika stipri bojāta, tās remontu pabeidza tikai 1927. gadā. Smagi cieta arī Sēlpils skolas ēka. Skolas ēkas atjaunošana ilga trīs gadus un izmaksāja 6300 latus. 1935. gadā pagastā bija Vecsēlpils un Vīgantes 1. pakāpes pamatskola un Sēlpils 2. pakāpes pamatskola. 1938. gadā dibināta Vīgantes pamatskola.

20. gadsimta 30. gados pagasts tika iekļauts Jēkabpils apriņķī.

Sēlpils pagasta budžets 1935.–1936. gadā bija 34600 lati, teritorijas platība 127,29 km². Zemes kvalitāte Sēlpils pagastā zem vidējās, tāpēc saimniecību ienākumus lielā mērā noteica lopkopība – 1929. gadā 23,4 procentus no lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņēma ganību platība. 1935. gadā no Sēlpils pagasta 503 saimniecību zemēm 4928 hektārus aizņēma aramzeme. Bija trīs dzirnavas (Vīgante, Kandavu, Ķīpu). Pirms Pirmā pasaules kara Sēlpils pagasts bija slavens ar plašiem augļu dārziem, kurus kara laikā izpostīja. Dārzkopības pārraudzības biedrība enerģiski rūpējās, lai nopostīto dārzu vietā tiktu ierīkoti jauni. Pagastā veidojās arī zivkopība – tika ierīkoti prāvi karpu diķi. Darbojās kokzāģētava. 1935. gadā pagastā bija sešas pārtikas un sīkpreču tirgotavas. 1935. gadā pagastā četras pienotavas – Kaicuma, Bērziņu, Boļānu un Vīgantes, bet

1939. gadā Sēpilī uzcēla pienotavu, kura darbojās līdz pat 2005. gadam.

20. gadsimta 20.–30. gados Sēlpils pagastā risinājās ļoti aktīva kultūras dzīve – bija četri lieli kori, dažādās pagasta malās trīs teātru trupas. Bijušās Vīgantes muižas parkā pie Liepavota tika izbūvēta skaista brīvdabas estrāde. 1937. gadā izdotajā grāmatā „Jēkabpils apriņķis. Dzīve un darbs” rakstīts: „Pagastā trīs dziedāšanas kori, kuri deva pirmsākumu tagad tik iecīnītajiem rajona dziesmu svētkiem. Tagad Jāņu dienā pie Liepavota sabrauc kori ne vien no visas bijušās Sēļu zemes, bet arī Vidzemes vidienes.” Atzīmējamas Raiņa kluba Sēlpils nodaļas aktivitātes. Raiņa kluba nodaļa Sēpilī dibinājās 1922. gadā, tās biedri (108 cilvēki) vairumā bija mazturīgi, progresīvi jaunieši. Darbojās koris, pūtēju orķestris, dramatiskais kolektīvs. Kluba sarīkojumos piedalījās pazīstami rakstnieki – Leons Paegle, Andrejs Kurcijs, Jānis Grots, Apses-dēls. Pirmsākumus apmeklēja 200–400 cilvēku, taču 1931. gadā klubu slēdza. 1930. gadā nodibinājās dziedāšanas biedrība „Lira” ar diriģentiem Kārli Grasbergu un Pēteri Barisonu. No Jēkabpils apriņķa 20 lauku bibliotēkām divas darbojās Sēlpils pagastā, tajās bija lielākais grāmatu skaits starp lauku bibliotēkām. 1930. gadā pagastā atvēra aptieku.

Padomju okupācijas represiju upuru atceres brīdis Daugavas stacijā 2006. gada 25. martā

Piemiņas akmens Sēlijas ciemā kolhoza "Sēlija" dibinātājam O. Valdmanim

Darbojās un joprojām darbojas ārstu prakses vietas Sēlijā un Vīgantē.

Okupācijas varu represijas skāra arī Sēlpils pagasta ļaudis – 1941. gadā izsūtīja 33 sēlpiliešus. Sēlpiliešus skāra arī vācu okupantu represijas 1943.–1944. gadā Sēpilī darbojās arī Otomāra Oškālņa vadītie partizāni.

1945. gadā Sēpils pagastā izveidoja Jaunsēpils, Sēpils un Staburaga ciemus. Paralēli ciemiem vēl pastāvēja arī pagasts. To likvidēja 1949. gada 31. decembrī. Par administratīvi teritoriālā iedalījuma vienībām kļuva ciemi. Vēlākajos gados Sēpils ciemu apvienoja ar Jaunsēpils un kādreizējā Ābeļu pagasta Ezera ciemu. 1968. gadā tā platība bija 122,8 km², kura līdz mūsdienām nav mainījusies, iedzīvotāju skaits – 1464, šobrīd – 1134. Padomju varas gados Staburaga ciema administratīvās robežas palika nemainīgas. 1967. gada 10. janvārī Sēpils pagasta teritorija tika sadalīta un iekļauta divos administratīvos rajonos – Jēkabpils un Stučkas (tagad – Aizkraukles). Staburaga ciemu iekļāva Stučkas rajonā.

Pēckara gados pagastus skāra parādības, kas raksturīgas visai Latvijai – piespiedu kolektivizācija, deportācija. 1949. gadā no Sēpils pagasta izsūtīja 51 cilvēku.

Kolhozs "Sēlija", kas tika izveidots 1947. gada 6. februārī tagadējā Sēpils pagasta teritorijā, bija pirmais Jēkabpils rajonā un otrs republikā, aiz Dobeles (tagad – Jelgavas) rajona "Nākotnes". Savas pastāvēšanas laikā (1947–1992) tas bija ekonomiski stabilāko Latvijas kolhozu skaitā. To divdesmit gadus vadīja priekšsēdētājs Oskars Valdmanis

(1894–1983), bijušais budjonvietis, latviešu strēlnieks. Sēlijieši nodarbojās ar Latvijas brūnās šķirnes liellopu un Latvijas baltās šķirnes cūku audzēšanu un ciltsdarbu. 1947. gadā nodibināja kolhozu "Staburags", 1948. gadā – "Drosme", "Druva", "Daugava", u.c. 1967. gadā finansiāli spēcīgo kolhozu "Rainis" ("Sēpils"), kuru no 1950. gada vadīja Pēteris Krūmiņš, pievienoja kolhozam "Sēlija". 1971. gadā notika kolhozu "Daugava" un "Staburags" apvienošana. Kolhozs "Staburags" nodarbojās arī ar sudrablapsu audzēšanu. 1973. gadā apvienoja kolhozus "Arājs" un "Sēlija".

1990. gadā nodibinājās Staburaga pagasts. Sēpils pagasts tika atjaunots Sēpils ciema teritorijā.

Sēpils pagasta ražojošie uzņēmumi (piensaimniecība, kokapstrāde, šķirnes cūku audzēšana, dārzniecība, galdniecība) koncentrēti galvenokārt Sēlijā. 2001. gadā pagastā bija reģistrētas 94 zemnieku saimniecības. Ar lauksaimniecisko ražošanu nodarbojas 10–15 saimniecības. 2002. gadā pagastā reģistrētas 258 zemnieku saimniecības. Staburaga pagastā to skaits – 154.

Sēpils pagasta teritorijā vienmēr noritējusi aktīva kultūras dzīve. Kolhozs "Sēlija" daudz uzmanības veltīja kultūras attīstībai – iegādājās krāšņus tautas tērpus, mūzikas instrumentus, nodrošināja transportu. Šo tradīciju turpina Sēpils pagasta pašvaldība.

1976. gadā uzceltajā Sēpils pagasta kultūras namā Sēlijā darbojās un turpina darboties jauktais koris "Sēpils", sieviešu vokālais ansamblis "Lira", vidējās paaudzes deju kolektīvs "Sēļu zeme" un deju kolektīvi, dramatiskais

1950. gadā kolhozs svinīgi saņēma dokumentu "Akts par zemes nodošanu kolhoziem mūžīgā lietošanā"

1950. gadā tika noteiktas kolhozu robežas

Cukurbiešu iekraušana Staburaga stacijā 20. gs. 50. gados

Kolhozieces sveic priekšsēdētāju O. Valdmani kolhoza "Sēlija" 10 gadu jubilejā (1957)

Lauksaimniecības aviācija

Ražas novākšana

Meliorācijas darbi

Kolhoza "Sēlija" radiomezglā

Kartupeļu dēstīšana 1958. gadā

Kolhoza "Sēlija" koris 20.gs. 70.gados

Kolhoza "Sēlija" pūtēju orķestris 20.gs. 70.gados

Kolhoza "Sēlija" jauniešu deju kolektīvs 1982.gadā

Sēpils sieviešu vokālais ansamblis "Lira"

Sēpils deju kopā "Omes"

Sēpils amatieru teātra dalībnieki

*Sēpils sieviešu ansamblā
"Lira" vadītāja
Agnese Levinska*

*Sēpils jauktā kora
diriģente Agnese Ezera*

Sēlpils dramatiskais kolektīvs un vidējās paaudzes deju kolektīvs "Sēļu zeme"

Skati no Sēlpils dramatiskā kolektīva izrādēm

*Par tradīciju kļuvusi vidējās paaudzes deju kolektīva "Sēļu zeme" viesošanās
pie vidējās paaudzes deju kolektīva "Degsme" Baldonē*

Viesi no Dānijas Daugavas svētkos Zvejnieklīcī

Lietuvas Republikas Rokiškų rajona Kriaunos pašvaldības un Sēlpils pagasta draudzības un sadarbības līguma parakstīšana 2004.gada 16.jūlijā

J. Kravalis – sēlpiliešu pārstāvis plāvēju sacensībās Kriaunā 2008. gadā

Sēlpilieši Lietuvas Valsts atjaunošanas dienā Kriaunā

Sēlpils linijdeju grupa Kriaunas 500.gadu jubilejas pasākumā 2005.gadā

Sēlpils vidējās paaudzes deju kolektīvs "Sēļu zeme" Kriaunā

Grāmatas "Pēteris Barisons. Pa pagātnes tekām. Dienasgrāmata" atvēršanas svētki Vecsēlpilī, Raiņa klubā, 2007.gada 4.maijā

Dzied jauktais koris "Sēlpils"

Grāmatas "Staburaga pagasts. Vietvārdi, ģeogrāfija, kultūras mantojums" atvēršanas svētki 2007.gada 18.novembrī Vīgantē.
Attēlā: G.Barisons un grāmatas autore R.Avotiņa

Jēkabpils rajona Mākslas skolas pedagogu vasaras plenēra darbu izstāde Vīgantē 2008.gada 28.jūnijā

Sēlpils pamatskolas 130.gadu jubilejas svinības 2008.gada 31.maijā

Vīgantes pamatskolas skolotāji un skolnieki

Pasākums "Spēlēsīm mučkas" Sēlijas ciemā 2008.gada 27.aprīlī

Ģimeņu sporta svētki Vigantē

Sēlpilieši Jēkabpils rajona pašvaldību sporta spēlēs

Vīgantes pamatskolas mazpulcēni

Prezidenta G. Ulmaņa viesošanās Staburagā 1995. gada aprīlī

Staburaga padomes priekšsēdētāja A. Kīse un mazpulcēni sveic eksprezidenti Vairu Viķi-Freibergu

kolektīvs. Minētajos kolektīvos darbojas arī cilvēki no Staburaga pagasta, Salas pagasta un Jēkabpils. 1950. gadu sākumā Sēlpilī aizsākās netradicionāls pašdarbības veids – leļļu teātris. Aktīvāk tas sāka darboties 1957. gadā, ar viesizrādēm apmeklēja Salas, Seces, Sēlpils, Jēkabpils skolas. Tas darbojās Bērziņu klubā arī 1990. gadu beigās. Vairākus gadus Sēlpils pagasta kultūras namā mācījās dziedāt un spēlēt instrumentus A. Žilinska Jēkabpils Mūzikas skolas Sēlpils filiāles audzēkņi. Ar atzīstamiem panākumiem joprojām darbojas Jēkabpils rajona Mākslas skolas Sēlpils filiāle skolotāju Jolantas Ābeles un Ivetas Vucenas vadībā.

Par tradīciju kļuvis ikgadējais sporta un atpūtas pasākums "Daugavas svētki" Zvejnieklīcī. Daudzveidīgi pasākumi noris Liepkalnu parkā. Vecsēlpilī darbojas Sēlpils novada novadpētniecības muzejs, izstāžu zāle, koncertzāle ar brīnišķīgu akustiku. Aktīva mākslinieciskās pašdarbības dzīve noris arī Staburaga pagastā – Vīgantes parka brīvdares estrāde ir daudzveidīgu kultūras pasākumu, Dziesmu un deju svētku norises vieta.

Staburaga pagastā četrdesmit piecus gadus darbojās sieviešu vokālais ansamblis. Kultūras centri ir pagasta biblio-

Veselības ministra Vineta Veldres (pirmais no labās) vizīte V.Pelčeres ģimenes ārsta prakses vietā Sēlpilī 2007.gadā

tēka (dibināta 1947. gadā), Vīgantes pamatskola un 1974. gadā komponista, profesora Pētera Barisona dzimtajās mājās "Skudrās" ierīkots muzejs.

Krašņo apkārtni brauc skatīties tūkstošiem tūristu no visas pasaules. Pie piemiņas zīmes "Dieva auss" izcilais selekcionārs Jānis Vasarietis iestādījis dienziendes. Latvijas Valsts prezidenti Guntis Ulmanis, Vaira Viķe-Freiberga un Valdis Zatlers iestādījuši ozoliņus blakus Latvijas brīvvalsts prezidenta Kārļa Ulmaņa ozoliņam. Teikas, nostāstus un notikumus Staburaga apkārtnē romānos un stāstos iemūžina rakstnieki Māra Svīre un Vladimirs Kaijaks. Vīgantes pamatskolā, kura 2008. gadā svin 70. gadskārtu, mācās 52 skolēni, strādā 13 pedagogi un darbinieki. Skolas pirmsākumi meklējami Zvirgzdos, kur 1895. gadā bija izveidota Sēlpils Vīgantes skola. Skolā ļoti aktīvi kopš 1991. gadā at-sāka savu darbību mazpulks.

SIA "Velmaraiši" un SIA "SCH" sniedz lauksaimniecības pakalpojumus. Pagastā ir 14 zemnieku saimniecības. Zems bezdarba līmenis. Zemnieku saimniecība "Dālderī" papildus lauksaimniecībai, atbalsta kultūras jomas.

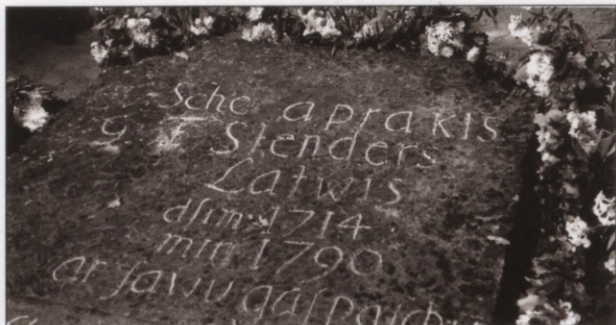
Finanšu ministra G. Bērziņa (attēla centrā) vizīte Sēlpilī 2001. gadā

Vides ministra R. Vējoņa (attēla centrā) vizīte Sēlpilī Eiropas ūdens dienā 2004.gada 8.maijā

Sēlpils novada ievērojamākie cilvēki

Mārtiņš Aldiņš (1946) – komponists, klarnetists, koklētājs
Pēteris Aldiņš (1953) – komponists, diriģents, multiinstrumentālists, mūzikas pedagogs
Valdis Aldiņš (1916 - 1975) – diriģents
Kārlis Andžāns (1903 – 1978) – ekonomikas zinātņu doktors, grāmatvedības zinātnes pamatlicējs
Jānis Aižens (1899 – 1941) – scenogrāfs, grafiķis, gleznotājs, literāts
Fricis Apsalons (1870 – 1943) – folkloras teicējs
Jānis Apsalons (1872 – 1935) – diriģents, tautasdziesmu teicējs un vācējs
Uldis Apsalons (1951) – Latvijas Universitātes Biomedicīnas pētījumu un studiju centra pētnieks
Eduards Arājs (1919 – 2001) – Latvijas Zinātņu akadēmijas Fundamentālās bibliotēkas direktors
Zinaida Auziņa (1935) – dzejniece
Ede Barisone (1880 – 1943) – tautasdziesmu teicēja
Pēteris Barisons (1904 – 1947) – profesors, komponists, diriģents, tautasdziesmu vācējs
Gunārs Barisons (1947) – mūzikas pedagogs
Kārlis Blauberģs (? - ?) – tautasdziesmu teicējs
Pēteris Blauberģs (1870 – 1936) – tautasdziesmu vācējs un teicējs
Alfrēds Bremze (1913 – 1991) – pūtēju orķestra diriģents
Elza Druja – Foršū (1909 - 1991) – gleznotāja, grafiķe
Imants Bremze (1934) – žurnālists
Skaidrīte Bremze (1934) – žurnāliste
Pēteris Gērke (1904 – 1985) – akademiķis, medicīnas zinātņu doktors
Roalds Gērke (1934 – 1994) – medicīnas zinātņu doktors
Ārija Grietiņa (Elksne) (1928 – 1984) – dzejniece
Ēriks Gruzniņš (1967) – dziedātājs
Alise Prudāne (1992) – baletdejotāja
Agnese Ezera (1980) – diriģente
Ilga Ezera – lauksaimniecības zinātņu doktore, aitkopības nozares speciāliste
Kārlis Grasberģs (1900 – 1964) – diriģents, bibliogrāfs
Staņislavs Ivanickis (1908 – 1971) – gleznotājs
Albīns Jegermanis (1927 – 2001) – novadpētnieks, "Raiņa klubs" muzeja vadītājs
Krišjānis Jurušs – režisors
Vladimirs Kaijaks (1930) – rakstnieks, scenārists
Leons Kļavinskis (1926) – mākslinieks
Vilis Krūmiņš (1919 – 2000) – LPSR izglītības ministrs, Latvijas dabas muzeja direktors
Inese Bērtule – Ķipere (1941) – Rīgas Tehniskās universitātes pasniedzēja
Jānis Ķipers (1894 – 1976) – mākslinieks, koktēlnieks
Jūlijs Ķipers (1901 – 1993) – dzejnieks, literatūrkritiķis
Pēteris Ķuzāns (1910 – 1944) – dzejnieks
Dainis Lismanis (1930) – gleznotājs
Pēteris Lodziņš (1874 – 1949) – tautasdziesmu vācējs un teicējs
Pēteris Miezītis – diriģents,
Pēteris Nomals (1876 – 1949) – akademiķis, purvu zinātnes pamatlicējs
Kārlis Ozoliņš – žurnālists
Valdis Pūķis (1908) – literāts, grafiķis
Pēteris Rizga (1883 – 1955) – lauksaimniecības zinātņu doktors, zinātniskās biškopības un putnkopības pamatlicējs
Raimonds Brencis Skudra (1937) – gleznotājs, akmeņkalis
Aleksandrs Stenders (Jaunais Stenders) (1744 – 1819) – vācu tautības rakstnieks, mācītājs
Gothards Frīdrihs Stenders (Vecais Stenders) (1714 – 1796) – vācu tautības rakstnieks un valodnieks, mācītājs
Kārlis Soms (Kaufmanis) – žurnālists
Alfrēds Stradiņš (1906 – 1942) – rakstnieks, mākslinieks
Māra Svīre (1936) – rakstniece, scenāriste
Roberts Konstantīns Švēde (1806 – 1871) – gleznotājs, scenogrāfs
Jānis Vasarietis (1922) – selekcionārs, liliju audzētājs
Jēkabs Vītolis (1892 – 1977) – režisors
Raitis Vītolis (1939 - 1977) – Jelgavas lauksaimniecības mašīnbūves direktors, Zemgales plānošanas reģiona direktors
Voldemārs Zālītis (Valdis) (1865 – 1934) – rakstnieks

G. F. Stendera kapa pieminēklis Sunākstes kapos

G. F. Stenders
(Vecais Stenders)

A. J. Stenders
(Jaunais Stenders)

"Staburaga bērnu" autors Valdis (V. Zālītis)

J. Apsalons 1904. gadā

P. Barisons 1930. gadā

P. Nomals

Rakstnieks J. Jaunsudrabiņš (stāv otrais no kreisās) Sēlpilī 1938. gadā

K. Andžāns (ceturtais no kreisās) 1935. gadā

P. Gerke

P. Rizga ar dzīvesbiedri Metu 1958. gadā

A. Jegermanis (pirmais no kreisās)
– "Raina klubs – muzejs" veidotājs

Dzejniece Z. Auziņa

Rakstnieki M. Svīre un V. Kaijaks

Fotogrāfa A.Bites darbu izstāde Vīgantes parkā 2008.gada 28.jūnijā

Liliju selekcionārs J.Vasarietis

Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri

Vecākais no Latvijas Republikas apbalvojumiem ir Lāčplēša Kara ordenis (LKO) ar devīzi "Par Latviju". Tas dibināts 1919.gada 11.novembrī, dienā, kad latviešu karavīri padzina no Rīgas bermontiešus. Satversmes sapulces 1920. gada 18.septembrī pieņemtais likums noteica, ka ordenis piešķirams vienīgi par kara nopelniem un tikai tiem, kas izpildījuši pienākumu pret valsti ar grūtiem un izciliem varoņdarbiem.

K.Miezītis
(1894 – 1987)

E.Mikjānis
(1894 – 1941)

R. Šteinbergs
(1893 – 1966)

1924.gadā Burtieku mājas kā jaunsaimniecību saņēma LKO kavalieris, Rēzeknes pulka dižkareivis K.Miezītis, kurš dzimis Sēlpils pagastā. Apbalvojums viņam tika piešķirts par varonību kaujās ar vāciešiem 1919.gadā pie Bolderājas.

K. Miezītis bija aktīvs sabiedriskais darbinieks, vietējā kora diriģents. Pēc Otrā pasaules kara strādāja par grāmatvedi kolhozā "Gaisma".

Sēlpils pagastā LKO kavalierim E.Mikjānim tika piešķirta jaunsaimniecība "Viesturi". Pēc atvaļināšanas no armijas E.Mikjānis bija Sēlpils pagasta policijas kārtibnieks. 1941. gadā viņš ar ģimeni tika deportēts. Mira Vjatlagā.

Sēlpils pagastā dzimuši arī LKO kavalieri R.Šteinbergs (1893 – 1966) un J.Zeltiņš (1894 – 1973).

SĒLPILS
un
STABURAGS
ŠODIEN

Meža dienas 1937.gadā. Aplā vidū tā saucamais K.Ulmaņa ozols

Latvijas Republikas eksprezidente V.Viķe-Freiberga un prezidents V.Zatlers turpina 30.gados iesākto tradīciju – stāda ozolus pie Staburaga

Skats uz Sēlpils pilsdrupām 19.gs. Gravīra pēc V.Z.Stafenhāgena zīmējuma

Skats uz Sēlpils pilsdrupām 2008.gadā

Sēlpils pilsdrupas mūsdienās atrodas uz nelielas saliņas Daugavā. Upes krasts pie Zvejnieklīča ir brīvdabas sarīkojumu vieta. Par Sēlpils pagasta tradīciju ir kļuvusi Daugavas svētku rīkošana Zvejnieklīcī. Līča nosaukuma izcelsme saistās ar senu sarīkojumu vietu pie Sēlpils pils drupām un bijušajām Zvejnieku mājām

Staburaga klints 19.gs. Gravūra pēc V.Z.Stafenhāgena zīmējuma

Daugavas ūdeņos zudušā Staburaga piemiņu iemūžina skulpturāls veidojums "Dieva auss" (autore S.Vasiļjeva)

Daugavas krasts pie Vigantes parka

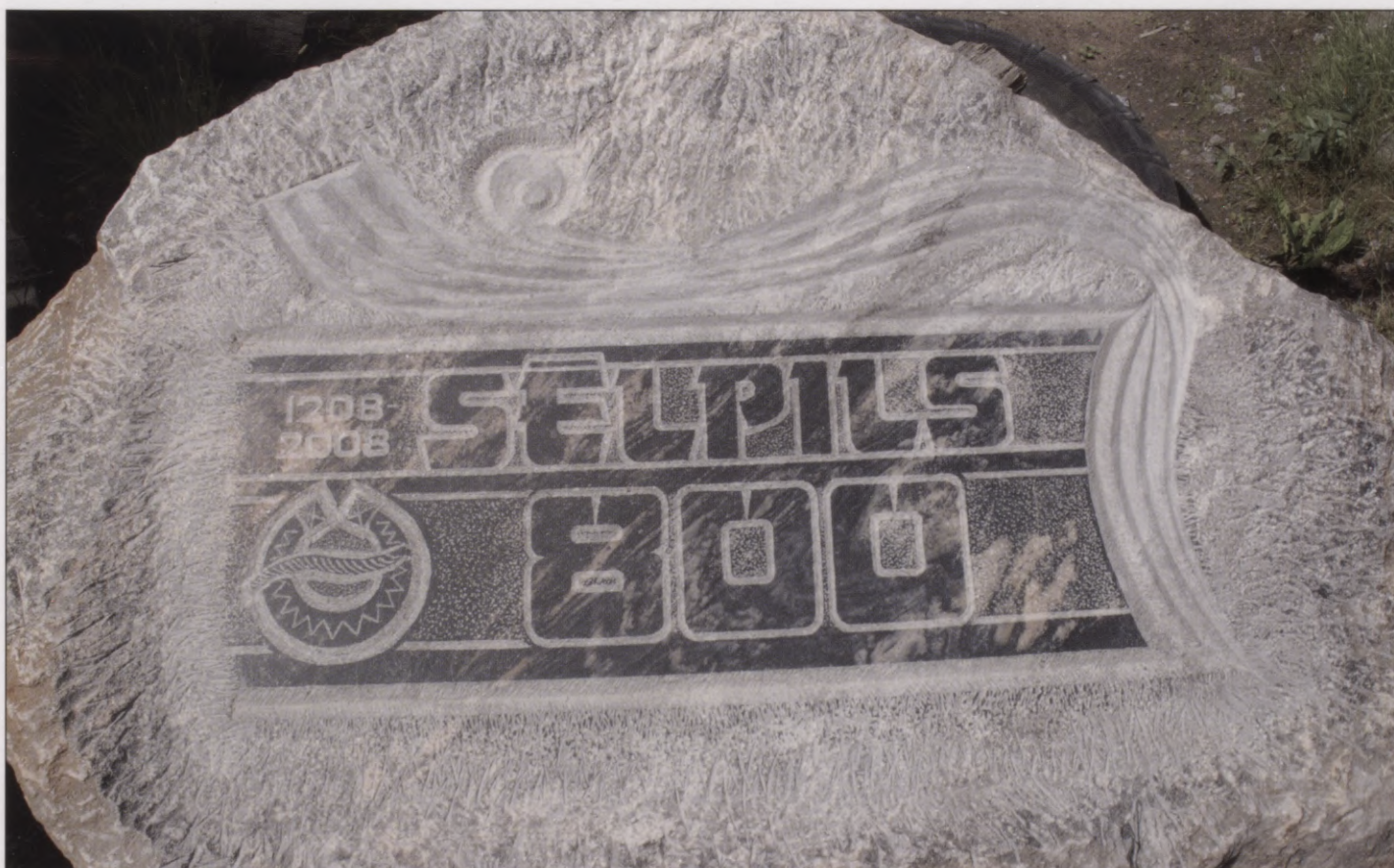
Sēlpils pagasta padomes deputāti: J.Balodītis, L.Augstkalne, J.J.Balodītis, V.Pelčere, A.Krastiņa-Luķe, J.Bite, A.Gerasimova

Sēlpils pagasta pašvaldības darbinieki: bāriņtiesas priekšsēdētāja M.Dubicka, sociālā darba speciāliste V.Kravale, grāmatvede I.Maskava, 2.bibliotēkas vadītāja D.Januškeviča, priekšsēdis J.Bite, sekretāre R.Petrovska, 1.bibliotēkas vadītāja M.Čakstiņa, apkopēja R.Maskava, autovadītājs G.Slikšāns, galvenā grāmatvede A.Rimšāne, Sēlpils pamatskolas sekretāre L.Remerte, datortīklu administrators R.Cipruss, saimniecības daļas vadītāja M.Korsaka, darba un civilās aizsardzības speciāliste A.Bārzdiņa, kultūras nama deju kolektīvu vadītāja V.Vanaga, pagasta kultūras darba organizatore A.Gerasimova

Sēlpils jauktais koris "Sēlpils" pie pagastmājas

Piemiņas akmens "Sēlpils 800" (autors R.Skudra) Atklāts 2008.gada 16.augustā Sēlpils senās pilsētas vietā

Sēlijas ciemā

Sēlpils pienotava (celta 1939.gadā)

Sēlijas ciema centrs

Sēlpils doktorāta, Sēlijas aptiekas un Jēkabpils rajona Mākslas skolas ēka

"Sēlijas aptiekas" darbinieces L.Elksne un S.Pļaviņa

Sēlijas ciemats

Staburaga pagasta padomes deputāti: I.Albiņa, G.Ločmelis, I.Galvanauska, A.Ķīse, P.Vinduls, E.Zemeša

Vīgantes pamatskolas direktore I.Albiņa, pagasta pašvaldības grāmatvede I.Skudrova, sociālā darba organizatore E.Zemeša, priekšsēdētāja A.Ķīse, bāriņtiesas priekšsēdētāja I.Ozoliņa, bibliotēkas vadītāja I.Ločmele, sporta organizātors V. Galvanausks

Staburaga pagasta padomes sekretāre S. Kubliņa, padomes priekšsēdētāja A. Ķīse un deputāte A. Čevere

Staburaga pagasta padomes padomes priekšsēdētāja A. Ķīse, grāmatvede-kasiere M. Skudrova, sekretāre S. Kubliņa, pagasttiesas priekšsēdētāja I. Ozoliņa, bibliotēkas vadītāja I. Ločmele, galvenā grāmatvede I. Skudrova, lauksaimniecības konsultante S. Kuzņecova un saimniecības daļas vadītājs J. Kolčs

Staburaga ciems izveidojies kolhoza laikā.
Tas atrodas nedaudz uz dienvidiem no bijušās Vīgantes muižas abpus Vīgantes – Zilkalnes ceļam

M. Upmales veiktā sēļu etnogrāfiskā tērpa rekonstrukcija

Dziesmu svētku gājiena dalībniekus sveic Latvijas Republikas un Rīgas domes vadība

Sēlpilieši XXIV Vispārējo Dziesmu un XIV Deju svētku atklāšanas gājienā Rīgā 2008.gada 6.jūlijā

Deviņdesmitgadnieki

Jānis un Dzidra Elkšņi

L.Reinholde

D.Gasparoviča

P. Kviļūna

G. Višņevska

R. Apsalons

Sēlpils pamatskola (celta 1877. g., atjaunota 1928. g.)

Sēlpils pamatskolas kolektīvs 2007./2008. mācību gadā

Vigantes pamatskola (celta 1938. g.)

Likumu nosaukumu devusi Likumu muiža. Ārsts Rumpe, kuram piederēja muižas centrs, to novēlēja Latvijas Sarkanajam Krustam bāriņu patversmes ierīkošanai. 1938.gadā bijušās muižas ēkā izveidoja bērnu namu. Likumu muižas ēka ir vienīgā pagastā, kas saglabājusies līdz mūsu dienām

Sēlpils vidējās paaudzes deju kolektīvs "Sēļu zeme" Vīgantē

Sēlijas sadziedāšanās svētki Vigantē 2008.gada 28.jūnijā

Skrīverieši sveic sēlpiliešus

Sēlijas sadziedāšanās svētki Vigantē 2008.gada 28.jūnijā

Sēpils novada muzejs Vecsēpilī. Bijušās Vecsēpils muižas magazīnā izveidots lauksaimniecības biedrības “Sakne” saieta nams. 1922.gadā dibinājās Raiņa kluba Sēpils nodaļa, vēlāk dziedāšanas biedrība “Lira”

"Raiņa kluba-muzeja" ekspozīcija. Muzeja vadītāja V. Vanaga

R. K. Švēdes darbs "Viborgas pils" (1837)

R. K. Švēdes darbs "Kņazes Abemelekas-Lazarevas portrets" (19.gs. 40. gadi, oriģināls atrodas Tretjakova galerijā)

D. Lismaņa gleznas

L. Kļavinskā glezna "Staburags"

R.Maskava keramikas darbu ekspozīcija

Pie Sēlpils novada muzeja aplūkojams ceļu būvniecības vēstures pieminēklis – no akmens darināts ceļu būves rullis

Priekšānu mājās bija iekārtots Latvijas purvu pētniecības pamatlīcēja, akadēmiķa P.Nomala memoriālais muzejs, Latvijas Meliorācijas un zemkopības muzeja Mālpili Sēlpils filiāle. Tagad ekspozīcija apskatāma Talsu lauksaimniecības muzejā

*Liepkalnu parks – brīvdabas sarīkojumu vieta.
Parks izveidots 20.gs. trīsdesmitajos gados*

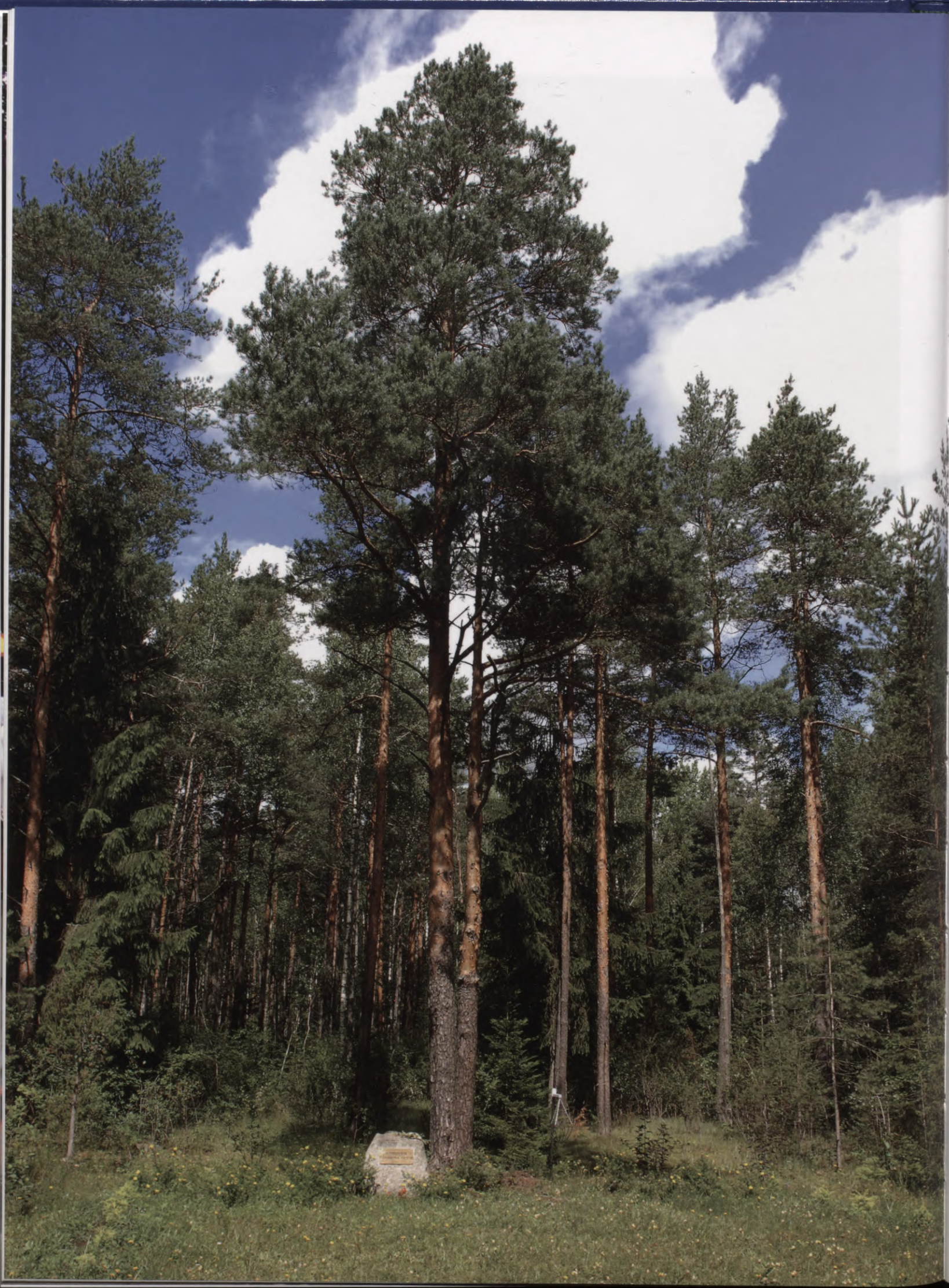
Andžānu mājās 20.gs. divdesmitajos gados darbojās Latvijas Kultūras veicināšanas biedrības Salas-Sēlpils nodaļa, kuru organizēja un vadīja Latvijas Universitātes students, vēlākais ekonomikas zinātņu doktors, LU profesors K.Andžāns

“Oļu” mājas cēlis un dārzu pie tām ierīkojis Latvijas bīskopības pamatlicējs P.Rizga

Pie “Oļu” mājām 1983.gadā profesora P.Rizgas 100.dzimšanas dienā atklāja piemiņas akmeni (autors R.Skudra)

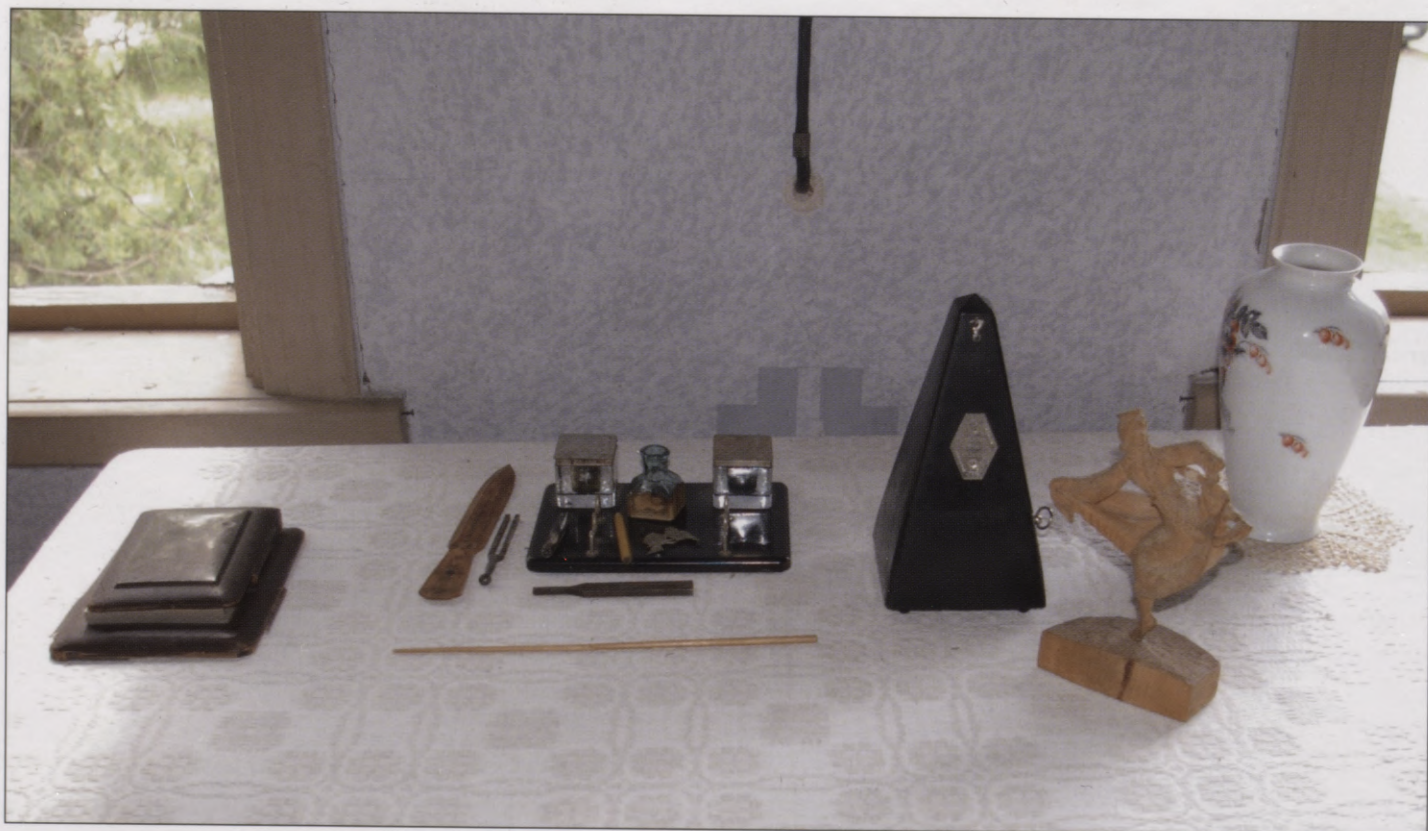

P.Barisona priede un piemiņas akmens komponista miršanas vietā Krusta līcī

Komponista P. Barisona māja-muzejs "Skudras" (iekārtots 1974. gadā)

Muzeja ekspozīcija

Vīgantes parka ainava

Vīgantes parkā saglabājušās aleju un celiņu sistēmas paliekas, arī vairāki gleznaini dīķi

Vīgantes parkā 1939.gadā uzstādīja tēlnieces A.Briedes veidoto granīta skulptūru "Daina". Tās sākotnējais novietojums veidoja vienotu ansambli ar brīvdabas estrādes amfiteātra iekārtojumu. Pēc Pļaviņu HES ūdenskrātuves uzpludināšanas estrāde atrodas ūdens dzelmē. Skulptūra "Daina" tika tehniski bojāta. Pēc restaurācijas tā novietota Siguldā. Vīgantes parkā novietota A.Briedes veidotā skulptūras "Daina" kopija

Sēlpils luterāņu baznīca celta 1846.–1850.gadā ar 400 baznīcēnu vietām.
Pirmajā Pasaules karā baznīca stipri cieta,
taču tika atjaunota.
Padomju varas gados, it sevišķi 20.gs. 70.–80.gados, tā tikusi demolēta.
Pašlaik dievnamu atjauno Sēlpils evaņģēliski luteriskā draudze

Iesvētes dievkalpojums Sēlpils baznīcā 2008.gada maijā.
Dievkalpojumu vada mācītājs Ģ.Grietiņš

Blakus Sēlpils baznīcai atrodas Sēlpils kapsēta

Komponista P.Barisona un Barisonu dzimtas kapi Sēlpils kapsētā

Latviešu leģionāra – sēlpilieša J.Stepa atdusas vieta Sēlpils kapsētā

Pirmā pasaules kara vācu karavīru brāļu kapi pie "Gretēm"

Nacistiskās Vācijas okupantu upuru piemiņeklis Sēlpils kapsētā

Pirmā pasaules kara vācu karavīru brāļu kapi pie "Elkšņiem"

Lejas-Dopeļu senkapi

Pirmā pasaules kara vācu karavīru brāļu kapi pie "Stalāniem"

Ezernieku Velnakmens (Ezernieku svētakmens)

Spietiņu dižakmens

Kīpu vēdzirnavas celtas 1882.gadā. Tās vēl darbojās 1924.gadā

Vasaras un ziemas slēpošanas trase Priekšānkalnā

Nikmaņu dīķis

Skats no Ķīpukalna uz Taborkalnu (Dābora kalnu)

Viķu ezera apkaime

Sudrabkalns (Pormaļu Sudrabkalns)– 26 metrus augsts kalns ar nostāvinātām malām. Pilskalna piekāvē bijusi sena apmetne, tas minēts vairākās teikās

Skats no Priekšānkalna (Jātnieku kalna, Silmaču kalna)

Sakas upe cēlā uz Daugavu

Gleznainais meža ezeriņš Paslavītis

Baltiņu ezera krastos atradušās divas sena apmetnes, kas bijušas apdzīvotas 1.g.t. pēc Kristus

Baltiņu ezers

Slazdukroga mūros izceļās senlaicīgais manteļskurstenis

Ādmiņu dižakmens

Krustakrogs

Seces-Sēlpils robežakmens

Skats pāri Daugavai uz Pļaviņām

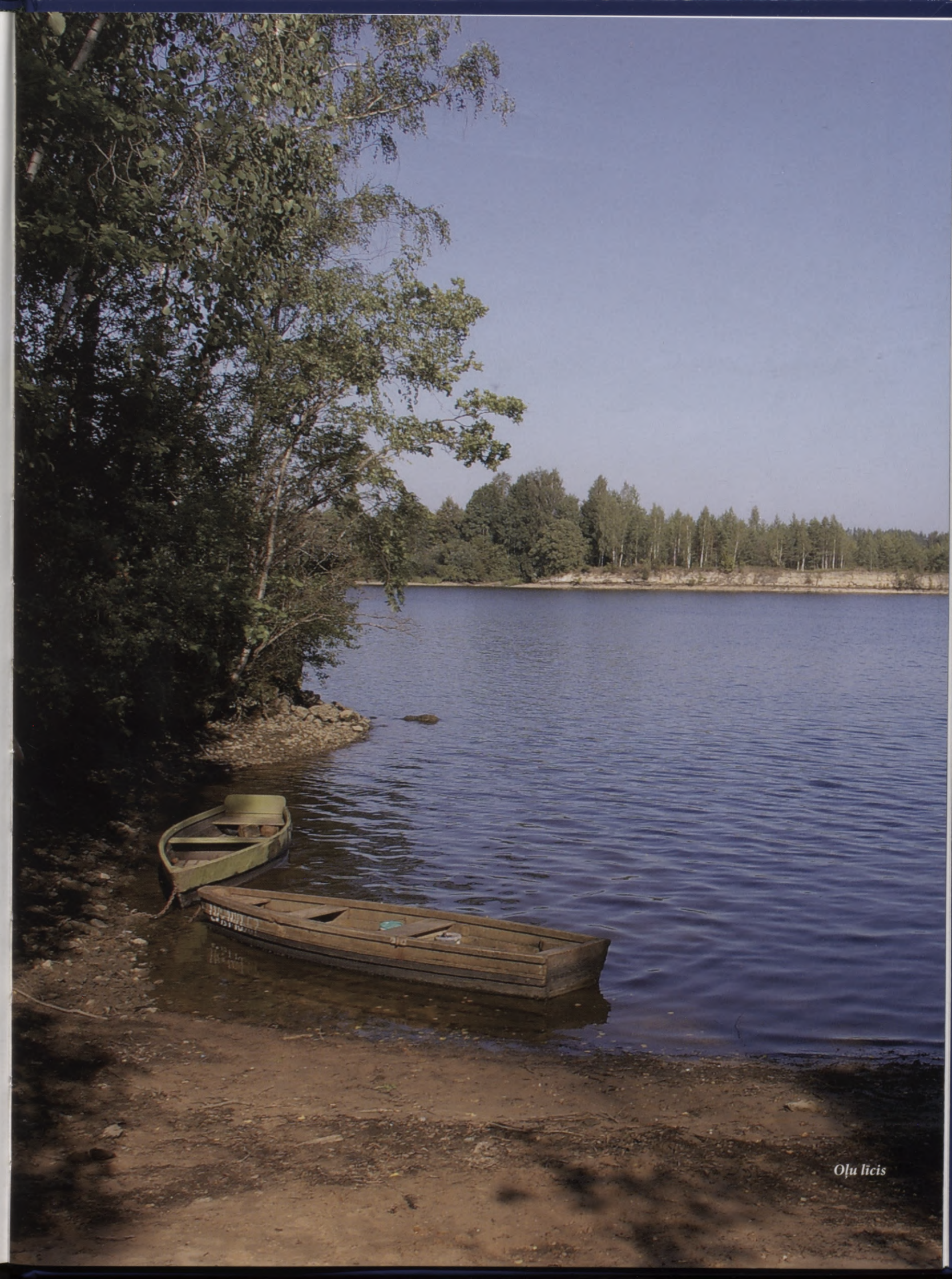

Plāteru līcis

Ozoliņu (Klintnieku) līcis

Oļu līcis

Piksteres ieteka Daugavā

Pikstere

Pigēnu līcis

Sēlpils pagasts

Staburaga pagasts

Jēkabpils raj. Ābeļu pag.,
Brīvības iela 2, LV 5201
Tāl./fakss 652 37580
Mob. tālr. 29 111419, 26 433337
e-pasts: guntis.ozols@mikor.lv

- Autoceļu būve, remonts, uzturēšana
- Horizontālo apzīmējumu uzklāšana uz autoceļiem, aizsargbarjeru uzstādīšana uz autoceļiem
- Visa veida greideru nažu tirdzniecība Latvijā
- Grants drupināšana

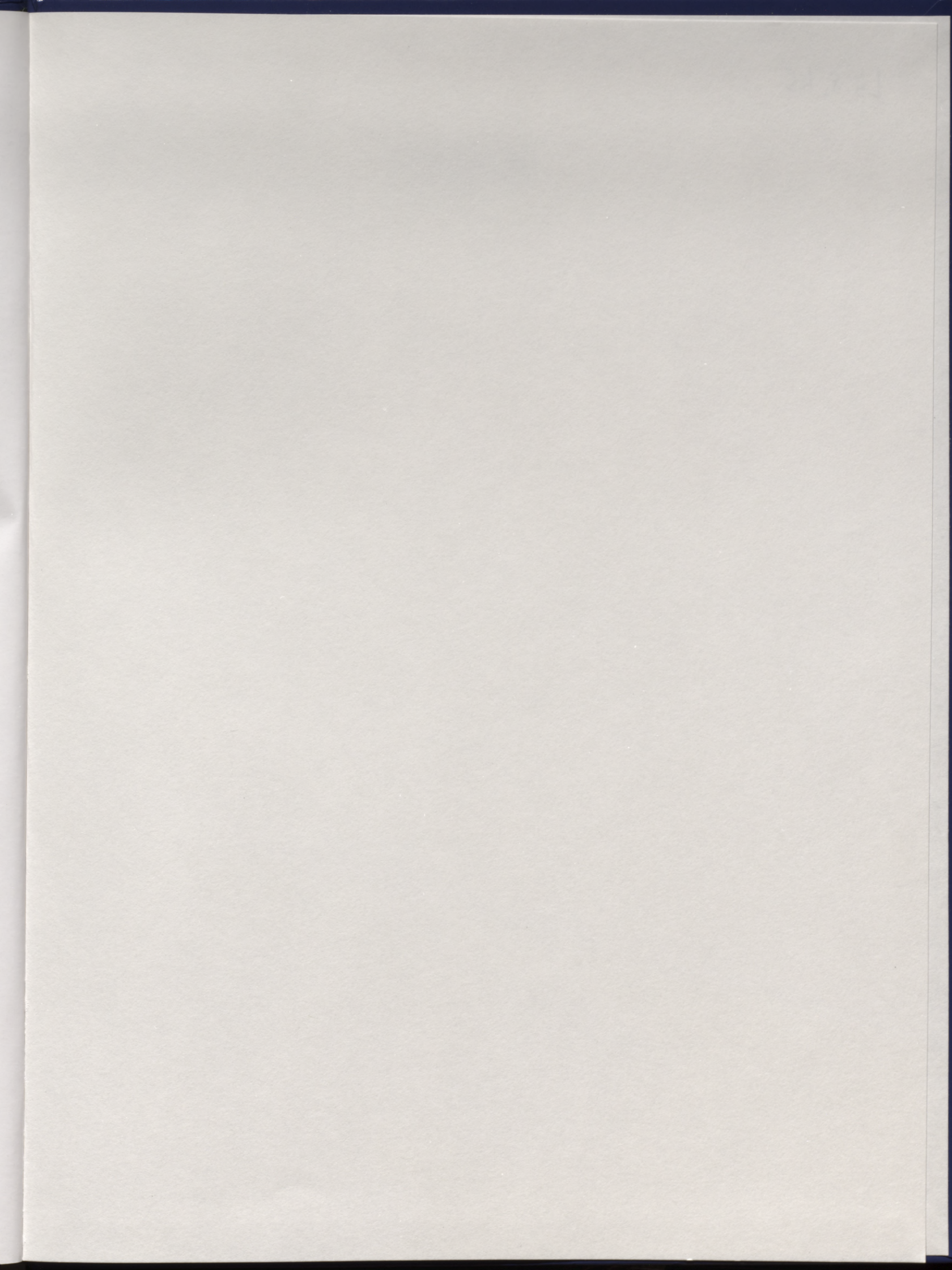

Za 340

SĒLPILS 800

- R.: Autorizdevums, 2008. - 144.lpp.
latviešu valodā, il.

Sēlpils novads – vieta Latvijas likteņupes Daugavas kreisajā krastā ar senu vēsturi, skaistu dabu un darbīgiem ļaudīm Sēlpils novads senvēstures pieminekļu ziņā ir viens no bagātākajiem Latvijā. Sēlpils un Staburags vienmēr ir piesaistījis tuvus un tālus ceļotājus. Grāmata veltīta Sēlpils novada 800. gadskārtai.

Ls. 8, 45

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0308107765

Sēlpils novads – vieta Latvijas likteņupes Daugavas kreisajā krastā ar senu vēsturi, skaistu dabu un darbīgiem ļaudīm. Sēlpils novads senvēstures pieminekļu ziņā ir viens no bagātākajiem Latvijā. Sēlpils un Staburags vienmēr ir interesējis un piesaistījis tuvus un tālus ceļotājus. Grāmata veltīta Sēlpils novada 800. gadskārtai.

Sēlpils landskap – omrāde i Lettland vid ödeflods Daugava vänstra kusten med en gammal historia, en vacker miljö och med arbetsamma människor. Landskapet är ett av rikaste forntidens monument i Lettland. Sēlpils och Staburags har alltid intresserad och dragit till sig nära och avlägsna resenärer. Boken är tillägnat Sēlpils landskaps 800 års jubileum.

Sēlpils region is a place in Latvia by the Fate Rivers Daugava left bank with old history, beautiful nature and active people. The region is one of the richest protohistorys memorials. Sēlpils and Staburags has always attracted tourist from close and far places. Book is dedicated to Sēlpils regions 800 annual increment.

Селпилс – одно из красивейших мест левобережья крупнейшей из рек Латвии – Даугавы (Западная Двина) с богатейшим историческим наследием и трудолюбивым народом. Окресности Селпилса и Стабурага всегда привлекали к себе внимание многочисленных туристов как соседних регионов, так и значительно удаленных мест. Книга посвящена 800-летию Селпилса.

Das Gebiet Sēlpils – Ort am linken Ufer des Schicksalsflusses Daugava mit langer Geschichte, shoner Natur und tatkräftigen Leuten. Das grebiet Sēlpils ist eines der reichsten Gebieten in Lettland an der Denmalern der Urgeschichte. Sēlpils und Staburags haben immer nahe und weite Touristen interessiert un gefesselt. Das Buch ist der 800 – Jahre – Feier des Gebietes Sēlpils gewidmet.

Sēlpils - viena iš gražiausių, didžiausios Latvijos upės Dauguvos kairiojo kranto vietovių su turtinga istorine praeitimi ir darbščiais žmonėmis. Sēpilio ir Staburago apylinkės visada domino daugybę turistų tiek iš kaimyninių rajonų, tiek iš žymiai tolimesnių kraštų. Knyga skirta Sēpilio 800 metų jubiliejui.

